

Yesu wasana Maleko ye kuli wa

Yowane Babatiso kana paisowa

(Mataiyo 3:1-12; Luka 3:18; Yowane 1:19-28)

¹ Yesu Keliso Yaubada natuna wasana namwanamwana ye hetubu doha teina: ² Yaubada yona hedehedede wa Aisaiya peloweta yona buka unai, ye wane:

“Yogu tautauwasa ya hetamalibagunaiyawa

kowa yom keda ye kabinonohai.” *(Malakai 3:1)*

³ “Tamowai hesau balabala unai ye yogayoga ye wane,

‘Guiyau yona keda kwa kabinonohai, yo yona kabalau kwa hedudulai!’ ” *(Aisaiya 40:3)*

⁴ Unai Yowane ye laoma. Balabala unai ye miyamiya na ye hebahebabatiso. Taulaoma udiyedi ye lauguguya: “Nuwamiu kwa buidi, kabo Yaubada yomi yababa ye nuwatugabaedi. Yomi nuwabui ne kabahemamohoina ede babatiso.” ⁵ Yudeya kasa taumiyaidi yo Yelusalema unai taumiya maudoidi se lau iya unai. Yodi yababa se hededehemasalahadi, na Yolidani sagasagana unai ye hebabatisoidi.

⁶ Yowane kana kwama kamela wiyana unai se ginauli na kana dagilolo meta suisui dahina. Na kana kai meta mwadimwadi yo kamwakamwa. ⁷ Ye hededehemasalaha ye wane, “Tamowai hesau kabo ye mulitama. Iya ye saekalili na kabo yau. Na nige gonowagu taba ya dunedobi iya kana buti mainadi ya yailidi.* ⁸ Yau waila unai ya hebabatisoigomiu, na iya kabo Yaluwa Tabuna unai ye hebabatisoigomiu.”

* 1:7: Teina meta heyayai tauhaidi dobidobidi yodi paisowa.

Yesu yona babatiso yo yona laukita
(Mataiyo 3:13-4:11; Luka 3:21-22 yo 4:1-13)

⁹ Tem huyana ne unai Yesu Galili magaina hesau hesana Nasaleta unai ye laoma ede Yowane ye hebabatiso! Yol-idani sagasagana unai. ¹⁰ Waila wa unai ye gayo ye sae na ye kitasae ede galewa ye kita ye taigali, na Yaluwa Tabuna kana kao doha bunebune ye dobima iya kewana ne unai. ¹¹ Na kalina hesau galewa ne unai ye laoma na ye wane, “Kowa natugu! Ya gadosisikaliliyego, yo nuwagu ku henamwakaliliyei!”

¹² Mahanana ne unai Yaluwa Tabuna Yesu ye hetamali ye lau balabala unai. ¹³ Mayadai 40 balabala unai suisui kaikaikalasidi kalidiwai ye miya. Na Satani Yesu ye laukita, na kabo anelu iya se kitahetete.

Yesu tauyamayama hasi ye yoganedi
(Mataiyo 4:12-22; Luka 4:14-15 yo 5:1-11)

¹⁴ Huya hesau Heloda wasawasa Yowane ye gudui numatutugudu unai. Kabotaki Yesu ye lau Galili Yaubada wasana namwanamwana ye lauguguyaei, ¹⁵ ye wane, “Huya wa ye lagemako, Yaubada yona basileiya ye hanahanaumako. Nuwamiu kwa buidi yo wasa namwanamwana ta kwa kawamamohoiyei.”

¹⁶ Huya hesau Yesu Galili Gabwana* dedekana wa unai ye yona ye laulau ede tauyamayama labui ye kitadi, Simona ma kana kaha Andeleya yodi hinaya unai se yamayama. ¹⁷ Na kabo ye yoganedi ye wane, “Kwa saema kwa hemuliwatanigau, na kabo ya hekatagomiu tamowai tauyamayamaidi.” ¹⁸ Na mahanana ne unai se dahalai yodi hinaya se laugabaedi na iya se hemuliwatani.

* 1:16: Galili Gabwana meta waila lakilakina Galili tanona unai, kana kao doha gabwa.

¹⁹ Yesu ye taulau na kabo Sebedaiyo natunao labui Yowane yo Yamesi ye kitadi yodi waga unai yodi hinaya se polapolaidi. ²⁰ Na ye yogalau yodi labui wa udiyedi na waga wa se pesagabaei, na tamadi Sebedaiyo ma kana hewahewaliyo se laugabaedi na Yesu se hemuliwatani.

Yesu Kapelenauma unai yaluwa yabayababana ye hededehepesa

(Luka 4:31-37)

²¹ Yesu yona hekahekatao maiyanao se lage Kapele-nauma unai, na kabo Sabati* unai ye mwalaesae sunago* unai, na ye hetubu ye lauhekata. ²² Yona lauhekata wa se nokoei, matawuwuna ye hededehasahasaidi ma gigibwalina, nige doha laugagayo taulauhekata tamowaidi.

²³ Sunago wa kalonawai tamowai hesau. Yaluwa yabayababana iya ye luwui na ye yogayoga ²⁴ ye wane, “Yesu Nasaleta tamowaina! Ku laoma inai kam paisowa saha? Bena ku hetatagwaligwaligai! Kabim ya kata kowa tabuna Yaubada unai ku laoma ede.” ²⁵ Na Yesu ye hededebayao iya unai ye wane, “Ku mwanou na tamowai me ku pesagabaei!” ²⁶ Yaluwa yabayababana wa tamowai wa ye nukui na ye yogahi yo ye pesagabaei. ²⁷ Siya maudoidi se noko na se henahenamai'uyoidi se wane, “Teina ta saha? Teina ta lauhekata hauhauna? Yona gigibwaliyena ye hededelau yaluwa yabayababadi

* 1:21: Sabati kaniyona ede kaiyawasi mayadaina. Huya bagubagunana unai mayadai Satade Dius se hetabuyei yo unai se tapwalolo. Satade meta wiki kesega mayadaina gehegehena. Teina huya ta meta kita mayadai Sande (Sunday) ta hetabuyei yo unai ta tapwalolo, matawuwuna ede Yaubada Yesu ye hetolo'uyoi tenem mayadaina ne unai. Na kalinadawai mayadai Sande hesana ta tole ede Sabati. * 1:21: Sunago meta Dius yodi kabakoikoigogo yo tapwalolo numana. Apostolo 6:9 hededehemasalahana hinage ku hasili.

udiyedi, na se kawakabiyei!” ²⁸ Nige bayaona iya wasana ye lau Galili maudoina ye hetakikili.

*Yesu tamowai gwaudi ye henamwanamwadi
(Mataiyo 8:14-17; Luka 4:38-41)*

²⁹ Sunago unai se pesa se lau Simona ma kana kaha Andeleya yodi numa unai se mwalae, Yamesi yo Yowane maiyadiyao. ³⁰ Simona bwasiyana sinebada ye kasiyebwa tauna se gigibwalikalili, unai se hededelau Yesu unai. ³¹ Ede ye laoma na ye kabilau nimana ne unai na ye kabihetolo. Na sinebada wa ye namwanamwa na kabo kadi kai ye moseidi.

³² Mahana wa ye dui kabo taukasikasiyebwa gwaudi yo hinage tamowai yaluwa yabayababadi siya se luwuidi wa se woyaidima Yesu unai. ³³ Magai tamowaidiyao bodalak-ilaki se lagegogoi numa kawamatana wa unai. ³⁴ Tamowai kadi kasiyebwa udoi'udoi ye henamwanamwadi. Yo yaluwa yabayababadi gwaudi ye hededehepesadi na ye hededehekaiyawasidi tabu se hedehedede, matawuwuna ede iya kabina se katako.

*Yesu Galili unai ye lauguguya
(Luka 4:42-44)*

³⁵ Malatomtom gagilina Yesu numa wa ye laugabaei na ye lau balabala hesau unai ye tapwalolo. ³⁶ Na Simona ma kana kahao se lau iya se wasenei. ³⁷ Yesu se lobai ede se hededelau unai se wane, “Tamowai maudoidi se wasewaseneigo!” ³⁸ Na ye hededelau udiyedi ye wane, “Taba ta lau magai hekadiyo udiyedi hinage ya lauguguya. Teina hesabana ede ya laoma ta.” ³⁹ Galili se tauhetakikili na Yesu ye lauguguya sunago udiyedi, yo hinage yaluwa yabayababadi ye hededehepesadi.

*Yesu taulepela hesau ye henamwanamwa
(Mataiyo 8:1-4; Luka 5:12-16)*

⁴⁰ Huyana ne unai, tamowai hesau kana kasiyebwa lepela hinage ye laoma Yesu unai ye tulibono na ye kaibwadakatekamkamna ye wane, “Ena ku henuwa, meta kowa gonowana ku henamwanamwagau.” ⁴¹ Yesu tamowai wa ye katekamkamnaei na nimana ye helelelai ye kabilau unai, na ye hededelau unai ye wane, “Ya henuwa, kowa kabo ku namwanamwa.” ⁴² Na mahanana ne unai kasiyebwa lepela wa ye ulugehe na tamowai wa ye namwanamwa. ⁴³ Na Yesu ye hededebayao iya unai ye wane, ⁴⁴ “Tabu tamowai hesau yona ku hedehedede. Na ku lau taुकaitalasam unai ku hemasalahago na ye kitasipwago. Na kabo he'a'a kaitalasamdi Mose ye hedede wa* ku ginaulidi, na kabo tamowai se kitago meta ku namwanamwako.” ⁴⁵ Na tamowai wa ye pesa ede ye lau wasana wa ye hededehemasalaha yo ye helaki. Unai Yesu nige gonowana ye taumasalaha magari udiyedi, na balabalagaibu udiyedi ye miya. Na teha maudoina tamowaidi se laoma iya unai.

2

*Yesu tamowai bunibunina hesau ye henamwanamwa
(Mataiyo 9:1-8; Luka 5:17-26)*

¹ Mayadai hisa se lau, na kabo Yesu ye uyo Kapele-nauma. Wasana se lapui ede ² tamowai gwaudi se laoma Yesu yona kabamiya unai. Na numa wa nige solasolana hesau, gonogonowana doha hinage dagela wa. Na Yesu wasa namwanamwana ye lauguguya udiyedi. ³ Na tamowai hasi se laoma taubunibuni hesau se baheyiyama Yesu unai. ⁴ Boda ye lakikalili to nige gonowana se sae Yesu unai. Ede gatowa* se bolilapai taubunibuni wa

* 1:44: Lewitikasi 14:2-4 * 2:4: Dius yodi numa kewadiyao meta se tabataba. Numa maudoidi kadi keda se ginaulidi dageladi udiyedi se lau se sae kewadi udiyedi.

ma diyadiyalina se hedlolodobiyei Yesu unai. ⁵ Yesu tamowai wa yodi sunuma ye kitadi, unai ye hededelau taubunibuni wa unai ye wane, “Natugu, yom yababa wa ya nuwatugabaedi.”

⁶ Na laugagayo taulauhekata hekadiyo se tutuli se bom se nuwanuwatu se wane, ⁷ “Tamowai ne tabu tenem doha ye hedehedede! Yaubada ye hededeheyababa! Yaubada ye bom mo gonowana yababa ye nuwatugabaedi!” ⁸ Na Yesu saha se nuwanuwatui wa kabina ye katako, unai ye hededelau udiyedi ye wane, “Idohagi to yomi nuwanuwatu doha temeta? ⁹ Hedehedede sahasahana ye biga kabo ya hedede taubunibuni ta unai: ‘Yom yababa ya nuwatugabaedi’, o ya wane, ‘Yom dam ku bahei na ku lau’? ¹⁰ Ya henuwa bena kwa nuwatulobai meta Tau Natuna* yona gigibwali kaiyaulina ta unai meta gonowana yababa ye nuwatugabaedi.” Na ye hededelau taubunibuni wa unai ye wane, ¹¹ “Ku tolo, yom dam ne ku bahei na ku lau yom numa.” ¹² Iya kabo ye dahalai yona dam wa ye bahei. Maudoidi matadiyena ye lau, na kabo siya se nokoei yo Yaubada se hedebasae se wane, “Teina laulau ta huya wa nige ta kitakita!”

Lewi kana yoga

(Mataiyo 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ Yesu ye uyo Galili wailana dedekana unai, na bodalak-ilaki se lagegogoma iya unai, na ye hekatadi. ¹⁴ Ye gehe na ye taulau, ede Lewi Alepaiya natuna ye kita takisi kabatanotano numana unai ye tutuli, na kabo ye hededelau iya unai ye wane, “Ku hemuliwatanigau!” Ede Lewi ye dahalai

* 2:10: Yesu hesa Tau Natuna ye hepaisowa ye hemala hesana. Matawuwuna buka bagubagunana unai Daniyela peloweta yona kulikuli unai Keliso ye katai ede “Tau Natuna” (Daniyela 7:13-14).

Yesu ye hemuliwatani. ¹⁵ Kabotaki Yesu maiyana hekahekatao se kaikai Lewi yona numa unai. Na takisi tautanotano yo yababa tamowaidi gwaudi* Yesu se hemuliwatani wa maiyanao se kaikaigogo. ¹⁶ Laugagayo taulauhekata tamowaidi hekadiyo, siya Paliseya* tamowaidi, Yesu se kita yababa tamowaidi yo takisi tautanotano maiyadi se kaikaigogo, na se hededelau yona hekahekatao udiyedi se wane, “Iya idohagi to takisi tautanotano yo yababa tamowaidi maiyanao se kaikaigogo?” ¹⁷ Yesu yodi hede-hedede wa ye lapuidi kabo ye hededelau udiyedi ye wane, “Tamowai namwanamwadi doketa nige se nuwatuidi, na tamowai kasikasiyebwadi mo. Yau nige ya laoma tamowai laulaududulaidi hesabadi, na tamowai yodi laulau yabayababadi mo, nuwadi bena se buidi.”

*Lauhekata hauhauna yo kabikabi beyabeyadi
(Mataiyo 9:14-17; Luka 5:33-39)*

¹⁸ Huya hesau Yowane yona hekahekatao yo Paliseya yodi hekahekatao se kaihudi. Mayadaina ne unai tamowai hekadiyo se laoma Yesu unai se wane, “Yowane yona hekahekatao yo Paliseya yodi hekahekatao se kaikaihudi. Na kowa yom hekahekatao idohagi to nige se kaihudi?”

* 2:15: yababa tamowaidi: Paliseya takisi tautanotano yo tamowai hekadiyo doha tauganaganawali yo taukaikawaihali se hededededi siya “yababa tamowaidi”, matawuwuna teina tamowaidi ta dagela tamowaidi yodi se paipaisowa yo Dius yodi laugagayo se utu'utusidi. Kalina dimdim unai se hedede “sinners”. * 2:16: Paliseya: Siya Dius kadi boda hesau. Hesa Paliseya kaniyona ede “siya se bom se tolehesuwaladi”. Paliseya tamowaidi wa se kaikaipate bayao na laugagayo maudoina se hemuliwatani ye dobi gagilina unai. Yodi nuwatu bena Yaubada kabo Isalaela ye hekamkamnadi, ena nige tamowai maudoidi laugagayo maudoina se lauwatanidi. Unai se kouyalayala tamowai kalidiwai, ena siya matadiwai Yaubada yona laugagayo se utusidi.

¹⁹ Yesu ye henamaiyedi ye wane, “Huyana tautawasola-hauhau ma kana taumanao se miyamiya, kabo se kaihudi e nige? Nige! Huyana ne unai taba nige se kaihudi. ²⁰ Na mayadaina kabo ye lagema iya kabo se laehesuwala. Tenem mayadaina ne unai kabo se kaihudi.

²¹ Nige tamowai hesau kwama hauhauna ye polai kwama beyabeyana unai. Taba kwama hauhauna ye polai kwama beyabeyana unai kabo beyabeyana tapulisina wa ye helaki. ²² Hinage nige tamowai hesau waina hauhauna ye ini waina pakuna beyabeyana kalona unai. Ena doha temeta, waina hauhauna kabo waina pakuna ye hesese kabo ye tapulisi yo waina wa ye bwalili. Na waina hauhauna mo ye inidobiyei waina pakuna hauhauna* kalona ne unai.”

*Yesu meta iya Sabati guiyauna ede
(Mataiyo 12:1-8; Luka 6:1-5)*

²³ Sabati mayadaina hesau unai Yesu ye lulau witi koyana unai, na yona hekahekatao ma laulaudi witi kaniyodi se huhudi na se kaidi. ²⁴ Paliseya tamowaidi se hededelau Yesu unai se wane, “Ku kita! Idohagi to mayadai Sabati laugagayona nige se lauwatani?” ²⁵ Iya ye hededelau udiyedi ye wane, “Huyana Dawida ma kana kahao se hasali na saha Dawida ye ginauli wa kwa hasililobai o nige?*” ²⁶ Abiyata iya taukaitalasam saesaena. Yona huya unai Dawida ye lusae Yaubada yona numa unai pwalawa tabudi wa ye kaidi, na hekadi hinage ye mosedi kana kahao se kaidi. Tenem pwalawa ne meta kai tabuna,

* 2:22: Waina pakuna meta suisui hesau dahina unai se ginauli. Waina hauhauna bena paku hauhauna unai se hemwayau, matawuwuna waina hauhauna meta ye waiwaini unai paku hauhauna sola ma bigabigana kabo gonowana ye sese. * 2:25: Ku hasili 2 Samuwela 8:17, yo 1 Samuwela 21:1-6, yo Lewitikasi 24:9.

na taukaitalasam se bom mo kabo se kai.” ²⁷ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Yaubada Sabati ye ginauli tamowai yodi namwanamwa hesabadi. Tamowai nige Sabati yona. ²⁸ Unai Tau Natuna iya Sabati guiyauna ede.”

3

Sabati unai Yesu ye kabihenamwanamwa (Mataiyo 12:9-14; Luka 6:6-11)

¹ Sabati hesau Yesu ye mwalaesae sunago unai, na tamowai hesau nimayabayababana temenai. ² Paliseya tamowaidiyao hekadi Yesu kana mata se wasenei, unai iya se kitasipwanamwanamwaei, kabo Sabati unai tamowai ne ye henamwanamwa e nige. Ena ye henamwanamwa, kabo unai se hegilu. ³ Kabo Yesu ye hededelau tamowai nimayabayababana wa unai ye wane, “Ku toloma.” ⁴ Na ye henamaiyedi ye wane, “Laulau saha ye namwa ede mayadai Sabati unai: namwa ta ginauli o yababa, ta kabihenamwa o ta kaiunu?” Maudoidi wa se mwanouhai. ⁵ Ye kitahetakilidi, na ye kouyalayala yo nuwana ye yababa, matawuwuna ede se nuwakwailokalili. Na ye hededelau tamowai wa unai ye wane, “Nimam ku heleleyama.” Kabo nimana wa ye helelelaei, ede Yaubada nimana wa ye henamwanamwa. ⁶ Na kabo Paliseya tamowaidi se lau Heloda kana bodao maiyadiyao se koitalaliu idohagi Yesu bena kabo se unui.

Bodalakilaki Yesu se hemuliwatani (Mataiyo 12:15-16; Luka 6:17-19)

⁷ Na kabo Yesu maiyana hekahekatao se dahalai se lau Galili Gabwana unai, na Galili tamowaidi gwaudi se hemuliwatani. ⁸ Yesu saha ye ginauli wa wasana se lapui meta bodalakilaki teha Yudeya yo Yelusalema yo Idumeya yo Yolidani teha kaluwabu udiyedi yo hinage Taiya yo Sidona magaidi udiyedi se laoma iya unai. ⁹ Boda ye

lakikalili unai madai Yesu se dudukahalaei, ede Yesu ye hededelau yona hekahekatao udiyedi bena waga gag-ilina se kabinonohai, unai bena kabo ye gelu. ¹⁰ Na taukasiyebwa gwaudi ye henamwanamwadiko, unai kabo tamowai kasikasiyebwadi maudoidi se dudu se lau bena se kabilau Yesu unai. ¹¹ Na tamowai yaluwa yabayababadi kalidiyena wa iya se kita ede se tulibono iya talanuwana unai, na yaluwa yabayababadi wa se yogayoga se wane, “Kowa Yaubada natuna ede!” ¹² Yesu kabo ye guguyaidi tabu se hededehehemasalaha iya kaiteya.

*Yesu yona hekahekatao saudoudoi-labui ye hetolodi
(Mataiyo 10:1-4; Luka 6:12-16)*

¹³ Yesu ye sae koya hesau tupina unai. Temenai kaiteyadi ye henuwadi wa ye yoganedi na se laoma iya unai. ¹⁴ Na Saudoudoi-labui ye kaisunuwaidi yo hesadi ye tole apostolo bena maiyanao se miya, yo bena kabo ye hetamalidi se lau se lauguguya. ¹⁵ Na yona gigibwali ye mosei siya udiyedi, kabo yaluwa yababadi se hededehepesadi.

¹⁶ Teina saudoudoi-labui ye yoganedi wa hesadi ede:
Simona, hesana hesau ye tole Petelo,

¹⁷ Yamesi ma kana kaha Yowane, Sebedaiyo natunao,
hesadi ye tole Bowanele, meta kaniyona ede, “Tulu-
tululu natunao”,

¹⁸ Andeleya,
Pilipo,
Batolomaiyo,
Mataiyo,
Tomasi,
Yamesi Alepaiya natuna,
Tadaiyo,

Simona Tauhaikabi,*

¹⁹ yo Yudasi Isakaliyota, iya ede Yesu kana tauwalohai.

Yesu kana bogao iya bena se woyahai

²⁰ Kabo Yesu ye mwalaesae numa hesau kalona unai, na bodalakilaki se lagegogo'uyoma. Na iya maiyana hekahekatao nige yodi solasola bena se kaikai. ²¹ Na Yesu kehanao wasana se lapui meta Yesu nige ye kaikai, unai se lau iya bena se woyahai, matawuwuna ede se nuwatui se wane, “Iya bena ye bwadebwade!”

Laugagayo taulauhekata Yesu yona gigibwali se hededeheyababa

(Mataiyo 12:25-29; Luka 11:17-22)

²² Laugagayo taulauhekata hekadi Yelusalema unai se dobima se wane, “Satani iya luwana ne unai! Yaluwa yababadi ye hededehepesadi yodi wasawasa yona gigibwaliyena.” ²³ Yesu ye yoganedi na palabole hekadi ye hedededi kalidiwai, ye wane, “Satani kabo idohagi na Satani ye hededehepesa? ²⁴ Taba basileiya kesega se haitoledagela, kabo basileiya ne nige gonowana ye tolobayao. ²⁵ Taba boga kesega se haitoledagela, kabo boga ne nige gonowana se tolobayao. ²⁶ Taba Satani ye bom ye hewahewaiunu'uyoi na nuwana ye labulabui, kabo nige gonowana ye tolobayao, na ye kaiyawasi. ²⁷ Nige gonowana tamowai hesau ye mwalae tamowai yasiyasiyalana yona numa unai yona gogo ye haidi. Tamowai yasiyasiyalana wa taba ye paibagunai, na kabo yona numa gogodi ye haidi. ²⁸ Ya hededemamohoi: Yababa maudoidi yo Yaubada hededeyababaina Yaubada

* 3:18: Tauhaikabi ne meta boda hesau Yudeya unai hesana. Yodi nuwatu bena Yudeya se bom se kitahetete'uyoidi. Unai Loma tamowaidiyao maiyadiyao se haihaikabi. Huyana Simona sola nige ye patulau Yesu unai, iya hinage kadi boda hesau. Unai iya hesana se tole Simona Tauhaikabi.

kabo ye nuwatugabaedi. ²⁹ Na taba tamowai hesau Yaluwa Tabuna ye hededeheyababa, kabo yona yababa wa taba nige ye nuwatugabaei. Kana gilu kabo ye bawahai ye lau ee nige kana siga.”

³⁰ Yesu yona hedehedede ta matawuwuna ede se wane, “Yaluwa yababana ye luwu iya unai.”

Yesu kana boga mamohoidi

(Mataiyo 12:46-50; Luka 8:19-21)

³¹ Na Yesu sinana yo kana kahao se lagema dagela wa unai se totolo, na tamowai hesau se hetamali ye sae bena ye woihaei. ³² Boda Yesu se tulihetakikili wa se hededelau iya unai se wane, “Sinam yo kam kahao yo loumwao, siya ede dagela ne unai na se henuwago.”

³³ Na ye henamai ye wane, “Sinagu kaiteya? Yo kagu kahao kaiteyadi?” ³⁴ Tamowai iya se tulihetakikili wa ye kaikewaidi na ye wane, “Sinagu yo kagu kahao ede teinal!

³⁵ Kaiteya Yaubada yona nuwatu ye ginauliwatani meta iya kagu kaha ede, lougu ede, yo sinagu ede.”

4

Tuma tauhesuhesulu palabolena

(Mataiyo 13:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Na Yesu ye uyo Galili Gabwana dedekana unai na ye lauhekata. Bodalakilaki se lagegogoma iya unai, ede Yesu waga hesau unai ye gelu, na ye kahaisuwala musamusana, na boda wa nagali unai se totolo. ² Ginauli gwaudi ye hekatadi palabole udiyedi. Na yona lauhekata wa unai ye wane, ³ “Kwa lapulapui! Huya hesau tauhesuhesulu ye lau witi tumadi ye hesuludi yona koya unai. ⁴ Na hekadi se bekudobi keda kalonawai, na manuwa se laoma ede se kaidi. ⁵⁻⁶ Hekadi se bekudobi debadeba wai na nige bayaona se kini. Mahana ye dalasae na ye sinahe-wowoyadi, matawuwuna bwatano ye yaloyalo na lamdi

nige se dobikalili. ⁷ Hekadi se bekudobi gwaligwali luwadiwai. Gwaligwali kabo se kinipuluhidi, ede tuma wa nige se kininamwanamwa, unai nige se kaniyo. ⁸ Tuma hekadi hinage se bekudobi bwatano namwanamwana unai, na se kini yo se kaniyo: Witi kewa kesega kesega hekadi kaniyodi badodi 30, 60 o 100.” ⁹ Na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Kaiteya beyana unai ye lapui bena ye lapunamwanamwaei.”

*Yesu palabole yona hepaisowadi wuwuna ye hemasalaha
(Mataiyo 13:10-17; Luka 8:9-10)*

¹⁰ Boda wa se tatagwaligwali mulina ne unai yona hekahekatao saudoudoi-labui yo tamowai hekadiyo Yesu maiyanao se tuligogoi, na palabole kaniyona se henamaiyei iya unai. ¹¹ Na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Yaubada yona basileiya ginaulina wadawadamdi kabo ya hemasalahadi kalimiuwai. Na kaiteya Yaubada yona basileiya dagelanawai, kabo palabole mo udiyedi ya hekatadi, ¹² to bena

‘se kitakita,

na taba nige se kitalobai,

se lapulapui,

na taba nige se lapulobai,

madai nuwadi se buidi,

na Yaubada yodi yababa kabo ye nuwatugabaedi.’ ”

(Aisaiya 6:9-10)

*Yesu tauhesuhesulu palabolena ye hededehehemasalaha
(Mataiyo 13:18-23; Luka 8:11-15)*

¹³ Na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ena palabole ta nige kwa nuwatulobai, kabo idohagi na palabole hekadi ne hinage kwa nuwatulobaidi? ¹⁴ Tauhesuhesulu Yaubada yona hedehedede ye hesulu. ¹⁵ Tamowai hekadi nuwadi doha keda tuma se bekudobi unai. Yaubada yona

hedehedede se lapui, na mahanana ne unai diyabolo ye laoma ede hedehedede wa ye haigabai. ¹⁶ Tamowai hekadi nuwadi doha debadeba tuma se bekudobi unai. Hedehedede wa se lapui yo se hai ma nuwanamwanamwadi. ¹⁷ Na hedehedede wa nige ye dobi nuwadi wa udiyedi, unai ede yodi sunuma se basabasa. Na huyana pilipili hesau se hekalo, o tamowai siya se subudi hedehedede wa debanawai, ede yodi sunuma wa se kaiyawasi. ¹⁸ Tamowai hekadi nuwadi doha gwaligwali tuma se bekudobi udiyedi. Siya hedehedede wa se lapuimoei. ¹⁹ Na kaiyaulina ta nuwamodena yo gogobadobado nuwadi se kaidi yo ginauli hekadi gadosisidi udiyedi hedehedede wa se kinipuluhidi na nige ye kaniyo. ²⁰ Na hekadiyo nuwadi doha bwatano namwanamwana tuma se bekudobi unai. Hedehedede wa se lapui na se kawamamohoyei, kabo se kaniyo:* hekadi 30, 60 o 100.”

Lampa palabolena

(Luka 8:16-18)

²¹ Na Yesu yona hedehedede ye tubei ye wane, “Taba lampa ta gabu, kabo gulewa unai ta buikasini o kabakeno gunina unai ta tole? Nige! Ta tolesae kabatolena unai! ²² Gonogonowana doha hinage Yaubada yona basileiya ginauli maudoidi wadawadamdi kabo ye hemasalahadi, yo ginauli maudoidi Yaubada ye toletolewadamdi wa kabo hinage ye tolehemasalahadi. ²³ Kaiteya beyana unai ye lapui bena ye lapunamwanamwaei!” ²⁴ Na kabo ye wane, “Saha kwa lapui ta bena kwa lapunamwanamwaei. Ena kwa lapulapuinaamwanamwa, kabo kwa nuwatu-lobainamwanamwa. Na kabo Yaubada yomi sibasiba ye helakidi. ²⁵ Kaniyona ede kaiteya yogu lauhekata udiyedi ye lapulapuinaamwanamwa, kabo yona sibasiba ye helaki.

* 4:20: Kabo se kaniyo: Galatiya 5:22-23 unai sunuma kaniyona hededehe-masalhana hesau ku hasili.

Na kaiteya nige ye lapulapuinamwanamwa, saha gagilina ye lapulobaiyako kabo ye nuwaluluhiyei.”

Tuma yona kinikini palabolena

²⁶ Na Yesu ye wane, “Yaubada yona basileiya meta doha teina: Tamowai hesau witi tumana ye hesulu yona koya unai. ²⁷ Boniyai huyadi ye keno, na mala ye tom ye tolo, meta nige ye mode na tuma wa se bom se kini kabo se tubu. Tuma yodi kinikini meta tamowai wa nige ye nuwatulobai idohagi. ²⁸ Na bwatano ye bom ye hekinidi: se kinibaguna, kabo se kinilakilaki yo se kaniyo. ²⁹ Witi wa kaniyodi se suna, kabo tamowai wa ye bolidi, matawuwuna ede masuli wa ye lage.”

Kaitabu tumana palabolena

(Mataiyo 13:31-35; Luka 13:18-19)

³⁰ Yesu ye wane, “Yaubada yona basileiya kana kao kabo idohagi yoda hedehededena? O palabole saha unai kabo ta hekaigonogonowaei? ³¹ Basileiya ne doha kaitabu tumana.* Ye gagilikalili tuma maudoidi udiyedi. ³² Tumana ye bekudobi bwatano unai, kabo ye kinilakilaki doha kaiwa hekadiyo. Lagana lakilakidi se kini, na manuwa kabo se towa yo se kaiyawasi loguloguna ne unai.”

³³ Yona lauhekata maudoidi udiyedi palabole unai ye hekatadi yodi nuwatulobai gonogonowana unai. ³⁴ Palabole mo ye hepaisowadi yona lauhekata udiyedi. Na yona hekahekatao maiyanao se bom mo, kabo palabole kaniyodi wa ye hemasalahadi udiyedi.

* 4:31: Kaitabu tumana: Isalaela unai kaiwa hesau kaniyona na tumana gagilidi meta se kumakumaidi yodi koya udiyedi. Kalina dimdim yena kaiwa ne tumana hesana ede mustard seed. Saliba unai teina kaiwa ta hesana mustard meta nigele, unai kaiwa kaitabu ta hepaisowa heyaheyasoni ta unai. Matawuwuna kaitabu kaniyona tumadi se gagili yo manuwa se henuwa kaiwa ta unai se towa na se kaiyawasi.

*Yesu wowoli ye hededehedaumwali
(Mataiyo 8:23-27; Luka 8:22-25)*

³⁵ Meimeilahina ne unai, Yesu ye hededelau yona hekahekatao udiyedi ye wane, “Ta kawasilau hali tanakawasi ne.” ³⁶ Na tamowai maudoidi wa se laugabaedi, na Yesu yona hekahekatao waga wa unai hinage se gelu na Yesu maiyanao se lau, yo waga hekadi hinage se hemuliwatanidi. ³⁷ Kabo yaumai lakilakina ye lotalu yo bagodu se ini'inisae waga wa kalona unai, na musamusana kabo se yoli.

³⁸ Na Yesu waga yiuna wa unai kunuwa unai ye kenokeno. Iya se hanoi se hededelau unai se wane, “Tanuwaga! Ku nuwatui meta kabo ta mwaloi e nige?” ³⁹ Yesu ye tolo ede ye hededelau yaumai yo bagodu wa udiyedi ye wane, “Kwa kaiyawasi yo kwa daumwali!” Kabo yaumai yo bagodu wa se kaiyawasi na ye daumwalikimkim. ⁴⁰ Na ye hededelau yona hekahekatao wa udiyedi ye wane, “Idohagi to kwa matausi? Nuwana nige yomi sunuma?” ⁴¹ Na se siliyata yo se matausikalili, unai se henahenamai'uyoidi, “Teina tamowai ta tamowai sahasahana? Yaumai yo bagodu iya se kawakabiyei!”

5

*Gadala tehadiwai, tamowai hesau unai Yesu yaluwa yababadi ye hededehepesadi
(Mataiyo 8:28-34; Luka 8:26-39)*

¹ Siya kabo se dunasae hali tanakawasi wa unai, Gadala tamowaidi yodi tano unai. ² Yesu waga wa ye pesagabaei, na tamowai hesau ye laoma Yesu ye hailobai. Yaluwa yabayababadi tamowai wa se luwui ³ na bwayabwaya duhadiyao udiyedi ye miyamiya, yo tamowai hekadi nige gonowana seniyena se paihekahini. ⁴ Huya hekadi iya nimana yo kaena seni udiyedi se paidi, meta ye utusidi,

na nige gonowana se hekaiyawasi. ⁵ Mayadai yo boniyai bwayabwaya wa unai yo kuduli udiyedi ye sae ye dobi na ye yogayogahi, yo sapakila ye haidi na tauna wa ye sasagwadagwadaidi.

⁶ Tamowai wa Yesu ye kitalae na kedana ye katuloha unai ede ye heloi ye lau ye tulibono Yesu talanuwana wa unai. ⁷ Ye yogahilakilaki ye wane, “Yesu, Yaubada saesaekalilina natuna, idohagi to ku laoma kaliguwai? Yaubada hesana unai ku kaigwala meta taba nige ku hekamkamnagau.” ⁸ Matawuwuna ede Yesu ye hedede-lauko iya unai ye wane, “Yaluwa yababana, kowa tamowai me ku pesagabaei.”

⁹ Na kabo Yesu ye henamai ye wane, “Hesam ede saha?” Na ye hededebui ye wane, “Yau hesagu ede Legiyona, kaniyona ede ka bado.” ¹⁰ Na ye kaibwadakalili ye wane, “Tabu ku hetamaligai ka lau kedalohaloha.”

¹¹ Kuduli hesau papalina unai meta puwaka yawoina lakilakina se dumudumuli. ¹² Yaluwa yababadi wa se kaibwadalau Yesu unai se wane, “Ku hetamaligai ka lulau tenem puwaka ne yawoina ne udiyedi.” ¹³ Yesu ye talam ede yaluwa yababadi wa kabo se pesa na se lulau puwaka wa udiyedi. Na se heloilidilidi padipadi wa unai se dobi ede se bekudobi gabwa wa unai se yoligogoi na se mwaloi. Na puwaka wa badodi ede nuwana 2,000. ¹⁴ Puwaka wa taukitahetetedi kabo se wasabu se lau, wasa wa se helaki magai maudoidi udiyedi. Magai wa tamowaidiyao kabo se lau bena laulau wa se kita. ¹⁵ Se lage Yesu unai, na tamowai yaluwa yabayababadi se luwui'usei wa se kita ye tulitau-taubigai, ma kalekalekona yo ma nuwanamwanamwana. Unai se matausi. ¹⁶ Na saha ye tubu tamowai yo puwaka wa udiyedi taukitadi wa wasadiyao se hedededi taulaoma wa udiyedi. ¹⁷ Siya kabo se kaibwadalau Yesu unai bena yodi magai ne ye laugabaei. ¹⁸ Yesu waga wa unai ye gelu,

na tamowai yaluwa yababadi se luwui'usei wa ye kaib-wadalau bena iya maiyana se lau. ¹⁹ Yesu nige ye henuwa na ye hededelau iya kalinawai ye wane, “Ku lau yom magai yo kehamwao udiyedi na Guiyau yona katekamkamna yo gigibwali ye hemasalahadi kowa kalimwai wa, wasana yodi ku hedehedede.” ²⁰ Iya kabo ye lau Dekapolisi* tehana unai Yesu saha ye ginauli iya unai wa ye hewasa, ede tamowai maudoidi se nokokalili.

Yesu waihiu hesau ye henamwanamwa yo Yailo natuna waihiu boita unai ye hetolo'uyoi

(Mataiyo 9:18-26; Luka 8:40-56)

²¹ Yesu ye gelu waga wa unai na ye uyo hali tanakawasi wa. Ye duna kabo ye pesa nagali wa unai, na bodalak-ilaki temenai se tupagogoima iya unai. ²² Kabo sunago tanuwagana hesau, hesana ede Yailo, iya Yesu ye kita ede ye lau ye tulibono Yesu talanuwana unai. ²³ Na ye hedede katekamkamnalau iya unai, ye wane, “Natugu waihiu gagilina ye kasiyebwakalili. Taba gonowana ku laoma ku kabilau unai to kabo ye namwanamwa.” ²⁴ Unai Yesu maiyana se lau, na bodalakilaki wa se hemuliwatanidi na yodi lau wa unai meta Yesu unai se heduheduna.

²⁵ Waihiu hesau temenai, kana kasiyebwa meta kwasina ye miyamiyagabaei bolimai saudoudoi-labui. ²⁶ Bolimai ne luwadiyena doketa maudoidi yodi sagu kalinawai meta nige gonowana, na waihiu wa meta ye kamkamnakalili. Na hemaisadi mo udiyedi yona moni maudoina ye hegehe, na kana kasiyebwa wa kabo ye helahelaki mo ye lau. ²⁷ Iya Yesu yona laoma wasana ye lapui ede boda luwadiyena ye laoma Yesu dagelana unai na kana kwama ye kabitonogi, ²⁸ unamo ede yona nuwatu ye wane, “Taba kana kwama mo ya kabitonogi, kabo ya namwanamwa.” ²⁹ Mahanana

* 5:20: Dekapolisi kaniyona ede “magai lakilakidi badodi saudoudoi”.

ne unai kwasina kasiyebwana wa ye kaiyawasi, na tauna kamnana ye lapui meta kasiyebwa wa ye tatagwaligwaliko.

³⁰ Na Yesu kamnana ye lapui meta gigibwali ye pesagabaei, unai ye kitabui boda wa udiyedi na ye henamai ye wane, “Kaiteya kagu kwama ta ye kabitonogi?” ³¹ Yona hekahekatao se hededelau unai se wane, “Boda wa ku kitadi se heduheduna kalimwai, na ye saha to ku henamai ku wane, ‘Kaiteya ye kabilaoma kaliguwai?’ ” ³² Na Yesu ye kaikewatakikili taba bena laulau ne tauginaulina wa ye kita. ³³ Saha ye tubu wa unai ede waihiu wa ye nuwatulobai, unai ye matausitabutabubu. Kabo ye laoma ye tulibono Yesu talanuwana wa unai, na kabo saha ye ginauli wa ye hededehemasalaha. ³⁴ Yesu kabo ye wane, “Natugu, kowa yom sunuma unai ede ku namwanamwa. Ku lau ma nuwabigam, kam kasiyebwa ye kaiyawasiko.”

³⁵ Sola iya ma hedehededena na sunago tanuwagana wa yona numa unai tamowai hekadi se laoma na se hededelau iya unai se wane, “Natum waihiu wa meta ye boitako! Tanuwagada tabu ku hemohemode.” ³⁶ Yesu nige ye lapulau yodi hedehedede wa udiyedi, na ye hededelau sunago tanuwagana wa unai ye wane, “Tabu ku nuwabasabasa, na ku kawamamohoiyeigau mo.” ³⁷ Na kabo boda wa ye hededenuwahidi, na Petelo yo Yamesi ma kana kaha Yowane mo se hemuliwatani. ³⁸ Se lage numa wa unai tamowai se lapuidi se doudou numakalo wa unai. ³⁹ Yesu ye mwalaesae numakalo wa unai na ye hededelau udiyedi ye wane, “Saha kwa doudouyei? Wawaya me nige ye boita, iya ye keno meta.” ⁴⁰ Na siya Yesu se malumaluhiyei. Yesu kabo ye hedede se pesa dagelawai, na kabo wawaya wa tamana yo sinana ye woyaidi na maiyana hekahekatao haiyona wa se lusae wawaya wa yona bili unai. ⁴¹ Kabo Yesu ye kabilau wawaya waihiu wa nimana unai na ye

hededelau unai ye wane, “Talita koum!”, kaniyona meta, “Wawaya waihiu, ku tolo!”.* ⁴² Ede wawaya wa ye tolo na ye laulau. Wawaya wa yona bolimai ede saudoudoi-labui. Na taukitana meta se nokokalili. ⁴³ Na kabo Yesu ye guguyaedi tabu saha ye ginauli wa se hewahewasa, na ye hededelau udiyedi bena wawaya wa kai se mosei ye kai.

6

Yesu Nasaleta unai se laukwatakwataei
(Mataiyo 13:53-58; Luka 4:16-30)

¹ Yesu tenem tupwa ne ye laugabaei kabo maiyana hekahekatao se uyoma yona magai Nasaleta unai. ² Sabati mayadaina ye hekalo, na ye hetubu ye lauhekata sunago kalonawai. Boda maudoidi yona hedehedede se lapui ede se nokoei. Se henahenamai'uyoidi se wane, “Tamowai ta haedi ginauli maudoidi ta ye kaipateidi yo sibasiba ta haedi ye hai? Idohagi na teina laulau gigigigibwalidi ta ye ginaulidi?” ³ Iya meta kapenta. Yo hinage Maliya natuna, na kana kahao ede Yamesi, Yosepa, Yudasi yo Simona. Na lounao hinage maiyadao ta miyamiya.” Unai ede se laukwatakwataei.

⁴ Na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Magai maudoidi peloweta se hekasisiyei, na yona magai tamowaidi yo kana bogao yo kehanao nige se hekasisiyei.” ⁵ Ede magai wa unai nige gonowana laulau gigibwalina hesau ye ginauli, na nimana ye tolesae tamowai kasikasiyebwadi hisa mo udiyedi na se namwanamwa. ^{6a} Yesu ye nokokalili, matawuwuna ede yona magai tamowaidi nige se sunumaiei.

Yesu Saudoudoi-labui ye hetamalidi
(Mataiyo 9:35 yo 10:1 yo 5-15; Luka 9:1-6)

* 5:41: Talita koum: Teina hedehedede ta meta kalina Alamaiki, iya Yesu kalinana.

^{6b} Na Yesu ye lau magai gagilidi udiyedi tamowai ye hekatadi.

⁷ Na kabo Saudoudoi-labui wa ye yoganeidi bena labui labui ye hetamalidi. Iya yona gigibwali ye moseidi na unai kabo yaluwa yabayababadi se hededehepesadi. ⁸ Na kabo ye guguyaidi ye wane, “Tabu ginauli hesau kwa laubahei yomi kabalau ne unai, na tuke mo. Tabu kami kai, yomi tobwa yo moni kwa bahebaheidi. ⁹ Na gonowana mo buti kwa likwadi, na tabu kami kwama hagahagadi kwa baheidi.” ¹⁰ Na ye hedede'uyo ye wane, “Kaiteya numa unai se yoganeigomiu na kwa mwalaesae, meta unai kwa miya ye lau ee magai me kwa laugabaei. ¹¹ Ena kaiteya magai nige se yogaisinigomiu, yo yomi hedehedede nige se lapuidi, meta kwa laugabaei na kaemiu nagalidi mo kwa koinihinihiyedi.* Temeta ye hemala magai ne yodi hekihekinoi.”

¹² Yesu yona hekahekatao wa se pesa se lau, se lauguguya bena tamowai nuwadi se buidi. ¹³ Yaluwa yabayababadi gwaudi se hededehepesadi, na bunama unai taukasikasiyebwa gwaudi se heyausidi yo se henamwanamwadi.

*Yowane Babatiso se unui wa wasana
(Mataiyo 14:1-12; Luka 9:7-9)*

¹⁴ Heloda wasawasa Yesu wasana ye lapui, matawuwuna Yesu hesana wa tamowai maudoidi kabina se kata. Hekadi se wane, “Nuwana Yowane Babatiso iya boita

* 6:11: Dius tamowaidi, ena se lau dagela tamowaidi yodi tano se laugabaedi, siya bena kadi buti yo kwama udiyedi nagali se koinihinihi-namwanamwaedi, matawuwuna se nuwatuidi meta dagela tamowaidi yo yodi tano se biki. Yesu yona hekahekatao ye hededelau udiyedi teina laulau kesekesegana ta bena se ginaginauli Dius tamowaidi Yaubada yona wasa se tolehesuwala udiyedi. Teina ye hemasalaha meta Yaubada ye nuwatuidi meta se biki doha dagela tamowaidiyao. Unai kabo ye hekamkamnadi, ena nige nuwadi se buidi.

unai ye tolo'uyoma, unai ede paisowa gigigigibwalidi ye hemasalahadi.” ¹⁵ Hekadi se wane, “Nuwana Eliya”, yo hekadi se wane, “Nuwana peloweta hesau, yo doha peloweta bagubagunadi wa hesau.” ¹⁶ Na huyana Heloda wasa wa ye lapui meta ye wane, “Yesu ede Yowane. Iya gadona ya boliyako, na boita unai ye tolo'uyoma.”

¹⁷ Matawuwuna Heloda ye bom ye hededeyako unai Yowane se hai na se kau na se tole numatutugudu unai. Yona ginaulina matawuwuna ede Helodiyasi. Helodiyasi meta Heloda yona saeya Pilipo mwanena, na Heloda ye tawasolai. ¹⁸ Unai Yowane ye hedehededelau Heloda unai, ye wane, “Kowa laugagayo ku utusi, taba tabu kam kaha mwanena ku tawatawasolai.” ¹⁹ Unai ede Helodiyasi ye kouyalayalakalili, na ye henuwa bena Yowane ye unuhemwaloi. Na iyamo nige gonowana ye ginauli, ²⁰ matawuwuna Heloda Yowane ye kitalobai meta tamowai dudulaina yo tamowai tabuna, unai ye hekasisikaliliyei yo ye kitahetetenamwanamwaei. Huya badobado Heloda Yowane yona hedehedede wa ye lapuidi meta nuwana ye haikabi, na iyamo ye henuwakalili bena ye lapulapulau Yowane unai.

²¹ Nige bayaona kabo Helodiyasi yona nuwatu wa mayadaina ye lage. Heloda yona huyalabasi unai henuwaisini ye ginauli maiyanao tamowai lakilakidi yo iyala babadadi yo Galili babadadi hekadiyo. ²² Helodiyasi natuna waihiu, iya kabo ye lau siya matadiwai ye sobu. Heloda yo kana taumanao nuwadi se namwakalili, unai wasawasa wa ye hededelau wawaya waihiu wa unai, ye wane, “Kowa kam henuhenuwa saha? Kabo ya ginauli, yo kabo ya leyawa.” ²³ Na ye hededehegunuma ye wane, “Ginauli saha ku kaibwadai meta kabo ya leyawa yom. Gonogonowana doha yogu basileiya ta tehana, ena ku henuwa.”

²⁴ Waihiu wa kabo ye lau sinana unai ye henamai, ye wane, “Saha kabo ya kaibwada?” Helodiyasi ye wane, “Yowane Babatiso kulukuluna.” ²⁵ Ede ye laumwamwayau ye uyo wasawasa wa unai na ye kaibwadalau unai ye wane, “Yau yogu kaibwada ede teina: Mahana ta unai Yowane Babatiso kulukuluna gaeba unai ku usaei na ku haiyama.”

²⁶ Wasawasa wa nuwana ye yababakalili, na nige saha hesau ye hedede, matawuwuna kana taumanao yona hedehehedehehesunuma wa se lapuiyako. ²⁷ Wasawasa wa taukai'unu hesau ye lauhelili ye wane, “Yowane kulukuluna ku baheyama.” Iya kabo ye lau numatutugudu unai na Yowane gadona ye boli utusi ²⁸ na kulukuluna wa gaeba unai ye usaei na ye baheyama ye mosei waihiu wa unai. Na ye baheilaei sinana wa unai. ²⁹ Huyana Yowane yona hekahekatao wasa se lapui ede se laoma, taugaibuna mo se bahei se laei bwayabwaya unai se tole.

Yesu tamowai 5,000 ye hekaidi

(Mataiyo 14:13-21; Luka 9:10-17; Yowane 6:1-14)

³⁰ Apostolo se lagegogoma Yesu unai, yodi paisowa yo yodi lauhekata wasadi yona se hedehehede. ³¹ Na tamowai se badokalili se hemohemode, unai nige gonowana bena se kaikai. Ede Yesu ye wane, “Kwa laoma, kita ta bom ta lau teha hesau unai. Temenai kabo ta kaiyawasi huyakubwakubwa.”

³² Siya se bom waga unai se gelu se lau balabala hesau unai. ³³ Yodi kabalau ne meta tamowai gwaudi se kitayako yo se kitalobaidiko. Unai magari maudoidi se laugabaedi na se heloi na se lagebaguna Yesu yona kabalage wa unai. ³⁴ Yesu kabo ye dunasae ede bodalakilaki ye kitadi na ye katekamkamnaedi, matawuwuna ede siya doha mamoe nige taukitahetetedi. Unai kabo ye hetubu ginauli maudoidi ye hekatadi. ³⁵ Mahana ye talukeo, ede yona

hekahekatao wa se lau iya unai na se wane, “Teina ta balabala, yo mahana ye laukalili. ³⁶ Gonowana taba ku hetamalidi se lau dedekawai kasa gagilidi yo magai udiyedi na kadi kai se hemaisa.” ³⁷ Na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Komiu kadi kai kwa moseidi.” Siya kabo se henamaiyei se wane, “Haedi kabo denali 200* ka hai na kadi kai ka lokune yo ka hekaidi?” ³⁸ Unai kabo ye wane, “Hage, kwa kita, pwalawa hisa kalimiuyena?” Apostolo kabo se lau pwalawa se wase na se lobaidi ede se uyoma Yesu unai na se wane, “Pwalawa haligigi yo yama labui.” ³⁹ Kabo ye hededelau udiyedi ye wane, “Tamowai maudoidi kwa hedede bena se tuligogoi lagau ne unai.” ⁴⁰ Kabo se tulinamwanamwa, pwalu hekadi 100 yo pwalu hekadi 50. ⁴¹ Yesu kabo pwalawa haligigi yo yama labui ye haidi, ye kitasae galewa unai, na Yaubada ye lautokiyei. Na kabo pwalawa ye kiihegahegagili na ye moseidi yona hekahekatao kalidiwai. Siya kabo se soiyei tamowai wa kalidiwai. Na hinage yama labui ye kiihegahegagili na ye moseidi se kai. ⁴² Na maudoidi se kaikai yo bogadi se sese. ⁴³ Yesu yona hekahekatao kaitole wa se tanogogoidi, meta bosa saudoudoi-labui se hemwayaudi. ⁴⁴ Na taukaikai badodi meta 5,000.

*Yesu Galili Gabwana kewanawai ye laulau
(Mataiyo 14:22-33; Luka 6:15-21)*

⁴⁵ Yesu yona hekahekatao ye hegelumwamwayauyedi bena se kawasibaguna se lau Betesaida, na kabo boda wa ye hetamalidi se lau. ⁴⁶ Na kabo ye sae koya tupina hesau unai ye tapwalolo. ⁴⁷ Boniyaina ne unai meta waga wa sola waila duwaduwalina unai ye laulau, na Yesu ye

* 6:37: Denali 200 meta tamowai kesega taba ye paisowa waikena badona haligigi-haiyona unai gonowana kabo tenem moni lakilakina ne ye lobai ye hemala maisana.

bom mo tano wa unai ye miyamiya. ⁴⁸ Na ye kitadi wose unai se kabikabi'useidi, matawuwuna ede yaumai ye bayao yo hinage se wosematai. Malatomtom gagilina Galili Gabwana kewana ne unai ye laulau udiyedi, na bena kabo ye laugabaedi. ⁴⁹ Na huyana se kita waila unai ye laulau ede yodi nuwatu bena kaiyabu na se yogahi, ⁵⁰ matawuwuna maudoidi iya se kita na se matausikalili. Na ye hededelau udiyedi ye wane, “Nuwamiu se talu. Doha yau. Tabu kwa matausi!” ⁵¹ Na kabo ye gelusae waga wa unai maiyanao, na yaumai wa ye kaiyawasi. Siya kabo se nokokalili, ⁵² matawuwuna pwalawa haligigi laulauna wa nige se nuwatulobai, na nuwadi se kwailolo.

*Genesaleta unai Yesu tamowai ye henamwadi
(Mataiyo 14:34-36)*

⁵³ Se kawasigehe ede se duna Genesaleta unai, na menai yodi waga se lowoni. ⁵⁴ Huyana waga se pesagabaei meta tamowai hekadi Yesu se kitalobai, ⁵⁵ ede magari wa maudoina se tauhetakikili. Kabo taukasikasiyebwa se baheidi diyadiyali udiyedi, na ena Yesu wasana se lapui yona kabalau haedi meta se laedi temenai. ⁵⁶ Yesu yona kabalau ne udiyedi—magari gagilidi o magari lakilakidi udiyedi—tamowai kasikasiyebwadi se toledi yodi kabamaketi bakubakudiyao udiyedi. Se kaikaibwadai bena kana kwama dedekanawai se kabilau, na siya kaiteyadi se kabilau unai wa kabo se namwanamwa.

7

*Kulutubu laugagayodi lauwatanina unai tamowai Yaubada
yona laugagayo se utusi
(Mataiyo 15:1-9)*

¹ Paliseya tamowaidi yo laugagayo taulauhekata hekadi Yelusalema unai se laoma na se lagegogoma Yesu unai.

² Yona hekahekatao hekadi se kitadi se kaikai, na nige se

nimadeuli doha kadi kulutubu yodi kabikabi mamohoina unai. ³ Paliseya tamowaidi yo Dius tamowaidi maudoidi kadi kulutubu miyamiyadi se hekasisiyedi, unai taba nige se kaikai kana siga nimadi se deulidi doha kulutubu yodi kabikabi mamohoina unai. ⁴ Ena yodi kabalokulokune unai se uyoma meta se nimadeulibaguna na kabo se kaikai. Kulutubu yodi kabikabi yo laugagayo se bado bena se hekasisiyedi. Hinage kabikabi hekadi doha keyaka yo waila kabayaiyai yo gulewa deudeulidi udiyedi.

⁵ Unai Paliseya tamowaidi yo laugagayo taulauhekata Yesu se henamai se wane, “Idohagi to kowa yom hekahekatao kulutubu miyamiyadi nige se miyawatanidi, na ma nimabikibikidi se kaikai?” ⁶ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Komiu taukailupolupo, Aisaiya peloweta kami hedehedede ye hedehemasalaha wa meta mamohoi, doha ye kuliyako ye wane, ‘Siya kawadi unai mo se hede basaegau, na nuwadi unai se lausuwalaegau.

⁷ Siya yodi hede basaegau nige kaniyona, matawuwuna tamowai yodi laugagayo mo se hekahekataadi.’ (*Aisaiya 29:13*)

⁸ Yaubada yona laugagayo kwa tolehesuwaladi, na tamowai yodi laugagayo kwa kabihekahinidi.”

⁹ Na kabo ye wane, “Komiu laugagayo tolebuina unai kwa katakalili ede Yaubada yona laugagayo kwa tolehesuwala na komiu kami kulutubu kabikabidiyao mo kwa lauwatanidi. ¹⁰ Mose ye hededeyako ye wane, ‘Tamam yo sinam ku hekasisiyeidi.’ (*Esodo 20:12*) Yo ye wane,

‘Ena hesau tamana yo sinana ye hededeheyababadi, iya kabo se unuhemwaloi.’ (*Lewitikasi 20:9*)

¹¹ Na komiu yomi laugagayo doha teina: Ena tamowai hesau sinana yo tamana yodi kainauya ye nonohai na nige

ye mosei udiyedi na ye mosei Yaubada unai, ¹² kwa hedede temeta laulau ne bena ye dudulai. ¹³ Unai komiu yomi laugagayo kwa lauwatani na Yaubada yona laugagayo kwa tolehesuwala. Yo hinage Yaubada yona laugagayo hekadi hinage kwa tolebuidi gonogonowana doha teina.”

*Ginauli sahasahadi tamowai se hebiki
(Mataiyo 15:10-20)*

¹⁴ Na kabo Yesu tamowai maudoidi wa ye yoganedi se laoma iya unai, na ye hededelau udiyedi ye wane, “Komiu maudoimiu yogu hedehedede kwa lapunamwanamwaei yo bena kwa nuwatulobai. ¹⁵⁻¹⁶ Tamowai saha ye kai na ye dobi bogana luwanawai meta nige ye hebiki Yaubada matanawai. Na ginauli saha nuwanawai ye pesama meta iya ye hebiki ede.” *

¹⁷ Kabo Yesu maiyana hekahekatao boda wa se laugabaedi na se mwalaesae numa hesau unai, na kabo palabole kaniyona wa se henamaiyei. ¹⁸ Iya ye hededelau udiyedi ye wane, “Idohagi to nige kwa nuwatulobai? Komiu taba kabina kwa kata saha tamowai ye kai na ye dobi bogana luwanawai nige ye hebiki. ¹⁹ Kana kao ede nige ye dobi nuwana unai, na ye dobi bogana luwanawai na kabo ye miyagabaei.” (Teina hedehedede ta unai Yesu ye hededehemasalaha meta kai maudoidi se a'a.) ²⁰ Kabotaki ye wane, “Saha tamowai nuwanawai ye pesama meta iya ye hebiki ede, ²¹ matawuwuna saha nuwanawai se pesama wa siya ede teina: nuwatu yabayababadi, laulaubikibiki,* kaiwahali, kaiunu, ²² ganawali, samagogo, henunu, kailupolupo,

* 7:15-16: Kulikuli beyabeyadi hekadi lausoiso 16 se kulitubei doha teina: “Ena hesau beyana udiyedi ye lapui bena ye lapulapuinamwanamwaei.”

* 7:21: Laulaubikibiki kaniyona ede tau yo sine nige se tawasola na yababa se ginauli, yo hinage hewali yo hasala yodi kaiheya, yo laulauna kadi kao udoi'udoi.

matabado, kaikalomagigili, monunu, nuwasaesae, yo walobayao. ²³ Teina ginauli yabayababadi maudoidi ne meta tamowai nuwana unai se laoma yo siya tauhebikina ede Yaubada matana unai.”

*Dagela waihiuna yona sunuma
(Mataiyo 15:21-28)*

²⁴ Temenai kabo Yesu ye dahalai ye lau Taiya yo Sidona* tehana ne unai. Na ye mwalaesae numa hesau kalona unai. Yona nuwatu meta bena tabu iya se kita. Na iyamo nige gonowana ye tauwadam.

²⁵⁻²⁶ Magai wa unai waihiu hesau, iya dagela waihiuna Siliya tehana tupwana Penisinya unai ye laoma. Natuna sinekuku meta yaluwa yababana ye luwu iya unai. Na waihiu wa Yesu wasana ye lapui ede ye laoma ye tulibono iya talanuwana unai na ye kaibwada Yesu unai taba yaluwa yababana wa natuna wa unai ne ye hededehepesa. ²⁷ Na Yesu ye hededelau iya unai ye wane, “Sola wawayao ya hekaibagunaedi. Tabu wawayao kadi kai ya gabalae kedewa* udiyedi, temeta nige ye namwa.” ²⁸ Waihiu wa ye hededebui ye wane, “Guiyau, mamohoi! Na iyamo wawayao saha se kaidi na mapuladi se bekudobi hatahata gunina ne unai meta kedewa kabo se kaidi.” ²⁹ Na kabo Yesu ye hededelau unai ye wane, “Yom hedehedede ta ye namwakalili. Unai ku lau yom numa. Yaluwa yabayababana wa natum ye pesagabaeyako.” ³⁰ Waihiu wa kabo

* 7:24: Loma tamowaidiyao Penisinya se laugililai na se tole Siliya tehana yodi gabemani guninawai. Taiya yo Sidona meta siya magai lakilakidi labui Penisinya yona teha unai. Kulikuli beyabeyadi hekadi magai Sidona nige se katai lausoiso ta unai. * 7:27: Hedehedede ta unai meta Dius tamowaidi siya ede wawayao. Siya se nuwatu'uyoidi bena se namwa, na kabo dagela tamowaidi. Unai huya hekadi se kataidi “kedewa”.

ye uyo numa, metai natuna wa ye kita ye kenokeno, na yaluwa yabayababana wa ye pesagabaeyako.

Yesu tamowai beyakolakolana yo ye una'una ye henamwanamwa

(Mataiyo 15:29-31)

³¹ Yesu Taiya kana sigasiga ye laugabaei na ye lau Sidona yo ye dobi Galili Gabwana, na kabo ye lage Dekapolisi tehanawai. ³² Temenai tamowai beyakolakolana yo ye una'una se woyaiyama Yesu unai. Na se kaibwada Yesu unai bena nimana ye tolesae iya unai. ³³ Boda wa luwadiyena Yesu tamowai wa ye woyahesuwala. Kabo ye kabilau beyana duhadi udiyedi, yo ye kaiso nimana unai na ye kabilau memenana unai. ³⁴ Ye kitasae galewa ne unai na katekamkamna nuwana ye mwayau, na ye hededelau tamowai wa unai ye wane, “Epata”,* kaniyona ede, “Ku malapai.” ³⁵ Mahanana ne unai beyana se malapai yo memena unai gonowana ye hedehededenamwanamwa.

³⁶ Yesu boda wa ye guguyaidi na ye hededebayaulau udiyedi tabu wasana se hededehelaki. Iyamo nige gonowana se lapulau unai, na huya maudoina se hedehelakikaliliyei. ³⁷ Tamowai maudoidi se nokokalili se wane, “Ginauli maudoidi ye ginaulidi meta se namwa. Tamowai beya kolakoladi ye hemalapai, yo tamowai una'unadi ye saguidi na se hedehedede.”

8

Yesu tamowai 4,000 ye hekaidi

(Mataiyo 15:32-39)

¹ Huya hesau boda se tupagogoi'uyoma na nige kadi kai. Ede Yesu yona hekahekatao ye yoganedi na ye hededelau udiyedi ye wane, ² “Bodalakilaki ta ya katekamkamnaedi,

* 7:34: Teina hedehedede ta meta kalina Alamaiki, iya Yesu kalinana.

matawuwuna mayadai haiyona maiyaguwao ka miyamiya na nige saha hesau ye miya bena kabo se kai. ³ Ena taba ma hasalidi na ya hetamalidi, meta kabo keda ne unai matadi se kamumu na se guli, matawuwuna hekadiyo kedalohaloha udiyedi se laoma.” ⁴ Na yona hekahekatao se hededelau unai se wane, “Teina balabalagaibu. Haedi kabo kai ta hai na bodalakilaki ta ta hekaidi?” ⁵ Yesu ye henamailau udiyedi ye wane, “Kami pwalawa hisa?” Siya se wane, “Haligigi-labui.” ⁶ Na ye hedede boda wa se tuli bwatano unai. Na kabo pwalawa haligigi-labui wa ye haidi na Yaubada ye lautokiyei, na kabo ye kihidi na ye mosedi yona hekahekatao udiyedi, na se soiyedi. ⁷ Yo hinage yona hekahekatao yama gagilidi hekadi kalidiwai, ede Yaubada unai ye lautoki'uyo, na kabo ye mosedi na se soiyedi. ⁸ Maudoidi se kaikai na bogadi se sese. Yesu yona hekahekatao kaitole wa se tanogogoidi, meta bosa haligigi-labui se hemwayaudi. ⁹ Taukaikai wa badodi ede nuwana 4,000. Na kabo ye hetamalidi se lau. ¹⁰ Na yona hekahekatao wa maiyanao se gelumwamwayau se lau Dalemanuta magaina tehana unai.

*Paliseya tamowaidi hekihekinoi se kaibwada
(Mataiyo 16:1-4)*

¹¹ Na Paliseya tamowaidi se laoma na se hetubu Yesu maiyadi se haikawayagala. Se henuwa bena Yesu se laukita,* unai galewa hekihekinoina se kaibwada kali-nawai. ¹² Yesu nuwana ye kamkamna na ye wane, “Matawuwuna saha to teina isi ta hekihekinoi se kaib-wada? Ya hededemamohoi, taba nige hekihekinoi hesau ya ginauli teina komiu kalimiuwai.” ¹³ Na kabo ye lau-gabaedi na waga wa unai ye gelu'uyo na ye lau hali tanakawasi ne.

* 8:11: Se henuwa bena se kita ena mamohoi galewa ne unai ye dobima o nige.

*Paliseya yo Heloda yodi yisti debanawai Yesu yona hekahekatao ye guguyaidi
(Mataiyo 16:5-12)*

¹⁴ Yesu yona hekahekatao nuwadi se luluhi na nige kai se bahei, na pwalawa kesega mo waga wa unai. ¹⁵ Yesu ye guguyaidi ye wane, “Kwa nanabu! Tabu Paliseya yo Heloda yodi yisti* udiyedi se lupohaigomiu!” ¹⁶ Na siya se bom yodi se hedehehede se wane, “Doha teina ye hedehehede matawuwuna ede nige pwalawa ta bahei.” ¹⁷ Yodi hedehehede wa Yesu ye lapui ede ye wane, “Idohagi to kwa wane, ‘Nige pwalawa ta bahei’? Nuwana sola nige kwa kitalobai yo nuwamiu sola nige se masalaha? Idohagi to kwa nuwakwailolo?” ¹⁸ Idohagi to matamiu udiyedi nige kwa kita yo beyamiu udiyedi nige kwa lapui? Taba saha ye tubutubu wa kwa nuwatui! ¹⁹ Huyana pwalawa haligigi ya kihidi na tamowai 5,000 ya hekaidi meta kaitoledi wa bosa hisa kwa usahemwayaudi?” Siya se wane, “Saudoudoi-labui.” ²⁰ “Yo pwalawa haligigi-labui ya kihidi na tamowai 4,000 ya hekaidi, na kaitoledi wa meta bosa hisa kwa usahemwayaudi?” Se wane, “Haligigi-labui.” ²¹ Kabo Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Unai yisti hedehehedena wa taba kwa nuwatulobai!”

Yesu tamowai matagibugibuna hesau ye henamwanamwa

²² Na kabo Yesu maiyana hekahekatao se lage Betesaida. Temenai tamowai hesau matagibugibuna se woyaiyama Yesu unai na se kaibwada bena ye kabilau iya unai. ²³ Yesu tamowai matagibugibuna wa nimana unai ye kabi ye woyalae magari dagelana unai. Na kabo Yesu ye kaisolau tamowai wa matana unai na nimana ye tolesae na ye wane, “Saha hesau ku kita e nige?” ²⁴ Tamowai

* 8:15: Dius tamowaidi yisti se heyaheyasoniyei lauhekata unai, matawuwuna lauhekata se tadada tamowai udiyedi doha yisti pwalawa unai.

wa ye kaikewatakikili na ye wane, “Tamowai ya kitadi kadi kao doha kaiwa se taitaihile'usi.”²⁵ Yesu nimana ye tolesae'uyoi tamowai wa matana unai. Na matana wa se lala yo se nega. Ede kabo ginauli maudoidi ye kitanamwanamwaedi.²⁶ Na Yesu tamowai wa ye hetamali ye lau yona magai na ye wane, “Tabu ku uyo magai ne unai.”

Petelo Yesu ye hededehemasalaha meta iya Keliso

(Mataiyo 16:13-20; Luka 9:18-21)

²⁷ Na kabo Yesu maiyana hekahekatao se lau magai udiyedi Sisaliya Pilipi dedekana unai. Yodi kabalau ne unai Yesu ye henamaiyedi ye wane, “Tamowai saha se hedehedede, yau meta kaiteya?”²⁸ Siya Yesu kalinana se bui se wane, “Hekadi se wane, Yowane Babatiso, na hekadi se wane, Eliya. Hekadi se wane, peloweta hesau.”²⁹ Unai kabo ye henamaiyedi, “Na komiu kabo saha kwa hedede, yau meta kaiteya?” Na Petelo ye wane, “Kowa meta Keliso.”*³⁰ Ede Yesu ye guguyaidi bena tabu tamowai hesau yona se hedehedede.

Yesu yona boita yo tolo'uyo ye hededehemasalaha

(Mataiyo 16:21-23; Luka 9:22)

³¹ Na kabo Yesu ye hetubu yona hekahekatao ye hekatadi meta Tau Natuna kabo ye kamkamna ginauli maudoidi udiyedi. Na tamowai lakilakidi, taukaitalasam babadadi, yo laugagayo taulauhekata iya kabo se laukwatakwaetai, na kabo se unuhemwaloi, na mayadai haiyona mulidiwai kabo ye tolo'uyo.³² Yesu ye hededehemasalahanamwanamwaei, unai Petelo Yesu ye woyahesuwala na ye wane, “Tabu temeta doha ku hedehedede.”³³ Yesu ye tolobui ye kitalau yona heka-

* 8:29: Keliso kaniyona ede “Yaubada yona kaisunuwa tamowaina iya tauhemahemauli”.

hekatao wa udiyedi na ye hededebayao Petelo unai ye wane, “Ku tausuwalawa, kowa Satani. Temeta nuwatu me nige Yaubada unai ye laoma, na tamowai siya yodi nuwanuwatu.”

*Yesu idohagi hemuhemuliwatanina
(Mataiyo 16:24-28; Luka 9:23-27)*

³⁴ Na kabo boda wa ye yoganedi se laoma yona hekahekatao maiyadiyao na ye hededelau udiyedi ye wane, “Ena kaiteya ye henuwa bena ye hemuliwatanigau, meta taba tanoubu ta maulina ye nuwagabaei, yona sataulo ye bahei na ye hemuliwatanigau. ³⁵ Ena tanoubu ta maulina ye gadosisiyei, meta yona mauli namwanamwana kabo ye tauwadam. Ena tanoubu ta maulina ye nuwagabaei yau yo ewaneliya* debamaiwai, kabo mauli namwanamwana ye lobai. ³⁶ Taba tamowai hesau tanoubu ginaulidi maudoidi ye haidi, na yona mauli namwanamwana ye tauwadam, meta yona namwa saha? ³⁷ Saha namwanamwana unai kabo yona mauli ne ye hai'uyoi? ³⁸ Ena hesau teina isi ganaganawalina* yo yabayababana ta unai ye mwadineigau yo yogu hedehedede ta unai ye mwadine, Tau Natuna hinage kabo ye mwadinei huyana Tamana yona namanamali unai ye uyoma maiyana yona anelu tabudiyao.”

9

¹ Na kabo Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ya hededemamohoi. Hekadi inai taba nige se boita kana siga Yaubada yona basileiya se kita ye lagema ma gigibwalina.”

* 8:35: Ewaneliya kaniyona ede “Yesu wasana namwanamwana”. * 8:38: Yesu ye hedede siya isi ganaganawalina matawuwuna yodi hekasisi Yaubada unai meta kana kao doha maitawasola mwanena nige ye hekasisiyei. Kaniyona ede teina isi ta Yaubada nige se hekasisiyei yo nige se mode yona laugagayo udiyedi.

*Yaubada Yesu kana kao ye bui
(Mataiyo 17:1-8; Luka 9:28-36)*

² Mayadai haligigi-kesega se lau, na kabo Petelo, Yamesi, yo Yowane Yesu ye woyaidi se sae kuduli lohlohana hesau unai. Siya se bom mo menai. Matadiwai se kaikaikewa na Yaubada Yesu kana kao wa ye bui. ³ Na kana kwama ye bui ye posi na ye namanamalikalili, nige gonowana yona posiposi ne tamowai hesau ye deulilobai kaiyaulina ta unai. ⁴ Na kabo Eliya maiyana Mose se taumasalaha na Yesu maiyadi se hedehedede. ⁵ Kabo Petelo ye hededelau Yesu unai ye wane, “Tanuwaga, ye namwakalili to kai inai. Unai taba gwau haiyona ka kabidi, hesau kowa yom, hesau Mose yona, yo hesau Eliya yona.” ⁶ Hedehedede wa ye hedede matawuwuna siya se matausikalili, unai nige kabina ye kata saha dudulaina kabo ye hedede. ⁷ Na kabo yada ye taumasalaha ede ye sumadi. Na yada wa unai kalina hesau se lapui ye laoma ye wane, “Natugu ya gadosisikaliliyei ede teina. Kwa lapulau iya unai!” ⁸ Nige bayaona na se kaikewatakikili meta Mose yo Eliya nige se kitadi, na Yesu ye bom mo.

*Hekahekatao Yesu unai Eliya se henamaiyei
(Mataiyo 17:9-13)*

⁹ Yesu maiyadi kuduli wa unai se lidi se dobidobi na ye hededelau udiyedi ye wane, “Saha wau kwa kita wa tabu tamowai hesau yona kwa hedehedede ye lau ee kana siga Tau Natuna boita unai ye tolo'uyo.” ¹⁰ Siya se bom hedehedede wa se nuwanuwatui yo se hedehededei se wane, “Boita tolo'uyona meta kaniyona ede saha?” ¹¹ Na kabo se henamaiyei se wane, “Matawuwuna saha to laugagayo

taulahekata se wane, Eliya* taba ye uyomabaguna?”
¹² Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Mamohoi, Eliya ye laomabaguna na ginauli maudoidi ye kabinonohaidi. Yo hinage Buka Tabuna unai se kuliyako se wane, ‘Tau Natuna kabo ye kamkamnakalili yo se laukwatakwataei.’
¹³ Na ya hededelaowa, Eliya ye laomako,* na saha yababadi se nuwatuidi na se henuwadi wa tamowai se ginaulidiko iya unai, doha iya wasana unai se kuliyako.”

*Yesu wawaya ye henamwanamwa
 (Mataiyo 17:14-21; Luka 9:37-43a)*

¹⁴ Na kabo se lage kadi kahao wa udiyedi. Na bodalak-ilaki se kitadi meta kadi kahao wa se tolohetakikilidi, yo hinage laugagayo taulauhekata hekadi maiyadiyao se haihaikawayagala. ¹⁵ Na tamowai wa Yesu se kita meta kaluwadi se loi na se heloi se lau iya se lautokiyei. ¹⁶ Na Yesu ye henamaiyedi ye wane, “Komiu saha kwa haihaikawayagalaei?” ¹⁷ Boda wa luwadiwai tamowai hesau ye wane, “Tanuwaga, natugu ya woyaiyama kalimwai. Yaluwa yababana iya ye luwui, unai nige gonowana ye hedehedede. ¹⁸ Ena yaluwa yababana yona kasiyebwa ye heduwaisini kabo ye gabadobiyei bwatano ne unai, na kawana ne unai kabo gwasapulo se pesa, yo hinage kawana ye kapuyahisi yo tauna se todi. Yom hekahekatao ya kaibwadaidi bena yaluwa yababana ne se hededehepesa na nige gonowadi.” ¹⁹ Na kabo Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Komiu isi ta, yomi sunuma se gagili! Huya lohaloha ya miya maiyamiu, na iyamo nige kwa kawamamohoiyeigau. Wawaya me ku woyaiyama

* 9:11: Dios yodi nuwatu bena Eliya kabo se kita ye baguna ye uyoma tanoubu ta na kabo Keliso. Yo se nuwatui Eliya yona uyoma ne unai taba nige kamkamna ye hekalo. * 9:13: Yesu iya Yowane Babatiso ye hedehededei, yona laulau doha Eliya. Kabo hinage kwa kitalau Mataiyo 11:13-14 yo Mataiyo 17:10-13.

kaliguwai.” ²⁰ Na kabo wawaya wa se woyalae Yesu unai. Huyana yaluwa yababana Yesu ye kita ede wawaya wa ye gulidobi bwatano unai. Ye tapitapipili yo ye gwasagwasapulo. ²¹ Yesu gama wa tamana ye henamaiyei ye wane, “Kauyana teina kasiyebwa ta ye tubu iya unai?” Tamana wa ye wane, “Ma gagilina unai. ²² Huya badobado iya ye gabadobiyei kaiwa kalakalasina yo waila unai bena kabo ye unuhemwaloi. Na ena kowa gonowam, kabo ku katekamkamnaegai yo ku saguigai.” ²³ Yesu ye wane, “Ye saha to ku wane, ‘ena kowa gonowam’? Ginauli maudoidi kabo se masalaha taukawamamohoiyeigau unai.” ²⁴ Na gama wa tamana ye yogalau ye wane, “Ya kawamamohoiyego! Na yogu sunuma gagilina ta unai ku hebayoagau.” ²⁵ Na Yesu boda wa ye kitadi se heloi se laoma iya unai, na kabo ye hededelau yaluwa yababana wa unai ye wane, “Yaluwa beyakolakolana yo una'unana, wawaya me ku pesagabae na tabu ku luwu'uyo iya unai.” ²⁶ Na yaluwa yababana wa ye yogahi ede wawaya wa ye nukui na ye laugabaei. Na gama wa kana kao doha tamowai boiboitana, unai boda wa yodi nuwatu bena ye boitako. ²⁷ Na Yesu ye kabilau wawaya wa nimana unai ye kabihetolo, ede ye tolo. ²⁸ Na kabo Yesu maiyana hekahekatao se mwalaesae numa kalona unai. Metai siya se bom na se henamaiyei se wane, “Ye saha to nige gonowamai wawaya ne unai yaluwa yababana ne ka hededehepesa?” ²⁹ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Yaluwa kana kao doha teina ta, meta tapwalolo* mo unai kabo kwa hededehepesa.”

*Yesu yona boita yo tolo'uyo ye hededehemasalaha'uyoi
(Mataiyo 17:22-23; Luka 9:43-45a)*

* 9:29: Tapwalolo unai: Kulikuli beyabeyadi hekadi se kuli doha teina: tapwalolo yo kaihudi mo unai.

³⁰ Kabo Yesu maiyana hekahekatao magai wa se laugabae na Galili unai se laulau. Yesu nige ye henuwa bena tamowai kabina se kata meta siya ede haedi, ³¹ matawuwuna yona hekahekatao wa ye hekatadi. Ye hededelau udiyedi ye wane, “Tamowai hesau kabo Tau Natuna kana ye walohai na ye moselaei tamowai hekadi nimadiwai. Na kabo se unuhemwaloi, na mayadai haiyona mulidiwai kabo ye tolo'uyo.” ³² Na Yesu saha ye hede-hededeidi ta, yona hekahekatao wa nige se nuwatulobai. Iyamo nige se henamaiyei, matawuwuna ede se matausi.

Kaiteya ye saekalili Yaubada matanawai?

(Mataiyo 18:1-5; Luka 9:46-48)

³³ Na kabo se lage Kapelenauma unai. Siya numa hesau kalona unai, na Yesu ye henamaiyedi ye wane, “Komiu saha kwa hetahetala keda ne unai?” ³⁴ Siya nige kalinadi, matawuwuna keda wa unai se bom se henahenamai'uy-oidi luwadi ne unai kaiteya kabo yodi bada. ³⁵ Yesu ye tulidobi na Saudoudoi-labui wa ye yoganedi na ye wane, “Yaubada matanaena kaiteya tamowai ye henuwa bena ye baguna, taba ye lau ye mulitamolosi, yo ye hemala heyayai tauhaina mamohoi.”

³⁶ Na kabo Yesu ye kabilau wawaya gagilina hesau nimana unai. Ye kabihetolo matadiyena na ye labasiyama na ye wane, ³⁷ “Taba kaiteya wawaya gagilina hesau doha teina ye yogaisini yau hesaguwai, meta hinage yau ye yogaisinigau. Yo kaiteya ye yogaisinigau meta hinage tauhetamaligau ye yogaisini.”

Kaiteya nige ye guduguidua meta iya kada kaha hesau

(Mataiyo 18:6-9; Luka 9:49-50 yo 17:1-2)

³⁸ Na Yowane ye hededelau Yesu unai ye wane, “Tanuwaga, tamowai hesau ka kita yaluwa yababadi tamowai udiyedi ye hededehepesadi kowa hesamwai. Na

ka hededelau unai taba ye kaiyawasi, matawuwuna iya nige kada kaha hesau.”³⁹ Yesu ye wane, “Tabu kwa hekahekaiyawasi, matawuwuna kaiteya laulaugigibwali ye ginauli yau hesaguwai, iya taba nige gonowana ye hededeheyababagau tenem huyana ne unai.”⁴⁰ Kaiteya nige ye guduguduida, iya meta kada kaha hesau.”⁴¹ Ya hededemamohoi: Kaiteya waila kaputina ye leyawa yau hesaguwai matawuwuna kowa Keliso yona, unai kainauya kabo ye hai.”

Yesu ye guguyaida bena tabu yababa kedadi udiyedi ta laulau

⁴² “Ena tamowai hesau tausunumaegau hesau doha teina wawaya gagilina ta ye woyapwanoli na yababa ye ginauli, taba ye namwa mo weku lakilakina gadonawai se kau, na se tuudobiyei gabwawai, na kabo Yaubada yona hekamkamna ye lobai.”⁴³⁻⁴⁴ Ena nimam hesau ye woyahesuwalago na yababa ku ginauli, ku bolihai. Ye namwa mo nimam kesega unai mauli nige kana siga ku hai, na kabo ma nimalabulabuim na ku lau kaiwa kalakalasina nige kana siga unai.”⁴⁵⁻⁴⁶ Yo ena kaem hesau ye woyahesuwalago na yababa ku ginauli, meta ku bolihai. Ye namwa mo kaem kesega unai mauli nige kana siga ku hai, na kabo ma kaelabulabuim na Yaubada ye gabalaego kaiwa kalakalasina unai.”⁴⁷ Yo hinage ena matam hesau yona kaikaikewa ye yababa, ku lamohai. Ye namwa mo matam kesega na Yaubada yona basileiya unai ku lage, na

* 9:43-44: Kulikuli beyabeyadi hekadiyo se kuli doha teina lausoiso 44 unai: “temenai mwatamwata buluma taukaikaidi taba nige se mwalo, yo kaiwa nige yona kababoso.” * 9:45-46: Kulikuli beyabeyadi hekadiyo se kuli doha teina lausoiso 46 unai: “temenai mwatamwata buluma taukaikaidi taba nige se mwalo, yo kaiwa nige yona kababoso.”

kabo ma matalabulabuim na Yaubada ye gabalaego kaiwa kalakalasina unai,

⁴⁸ ‘temenai mwatamwata buluma taukaikaidi taba nige se mwaloi,

yo kaiwa nige yona kababoso’. (Aisaiya 66:24)

⁴⁹ Yaubada kabo ye hekalitagomiu kaiwa kalakalasina unai.* ⁵⁰ Kalita meta ye namwa, na taba ye tomatoma, kabo idohagi na ye kalita'uyo. Kwa hemala doha kalita, kaniyona ede bena kwa hainuwakesega na kwa miya.”

10

Paliseya tamowaidi Yesu unai inawase laugagayona se henamaiyei

(Mataiyo 19:1-12)

¹ Yesu ye dahalai ye lau Yudeya tehana unai ye lage. Na kabo Yolidani wailana unai ye kawasi. Temenai bodalakilaki se lagegogoma Yesu unai na ye hekatadi. Iya yona laulau doha tenem. ² Huyana ne unai kabo Paliseya tamowaidi hekadi se laoma iya unai bena se laukita ede se henamaiyei se wane, “Taba tamowai hesau mwanena ye inawasei, meta ye dudulai?” ³ Na Yesu ye henamaiyedi ye wane, “Mose yona laugagayo sahasahana ye leyawa?” ⁴ Na se wane, “Mose ye talamyeyi kabo tamowai ye inawase. Na bagubaguna bena inawase pepwana ye kuli kabo mwanena ye hetamali.” ⁵ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Teina laugagayo ta Mose ye kuli komiu yomiu, matawuwuna nuwamiu se kwailolokalili. ⁶ Huyana Yaubada tanoubu ta ye hetubu meta loheya yo waihiu ye ginaulidi.* ⁷ Unai ede loheya kabo tamana yo

* 9:49: Hedehedede ta kaniyona doha teina: Yaubada kabo tamowai maudoidi yodi sunuma unai ye laukitadi. Laukita kamkamnana doha kaiwa kalakalasina. * 10:6: Genese 1:27 ku hasili.

sinana ye laugabaedi na ye patulau mwanena unai, ⁸ na siya taudi labui se hemala buluma kesega.* Unai siya nige tamowai labui, na se hemala tamowai kesega. ⁹ Unai Yaubada saha ye tolekesegai meta tabu tamowai hesau ye hetatagwaligwali.”

¹⁰ Huyana se uyo numa kalona unai ede yona hekahekatao Yesu yona hedehedede wa se henamaiyei. ¹¹ Na ye hededelau udiyedi ye wane, “Kaiteya tamowai mwanena ye inawasei na waihiu hesau ye tawasolai, meta iya ye ganawali. ¹² Yo kaiteya waihiu iya mwanena ye inawasei na loheya hesau ye tawasolai, meta iya hinage ye ganawali.”

Yesu ye kaibwada Yaubada unai kabo wawayao ye kitahetetedi

(Mataiyo 19:13-15; Luka 18:15-17)

¹³ Huya hesau kabo tamowai hekadi wawayao gagilidi se woyalaedi Yesu unai bena kabo ye kabilau udiyedi. Na yona hekahekatao wa tamowai wa se hededehekaiyawasidi. ¹⁴ Yesu ye kitadi na ye koipili ede ye hededelau yona hekahekatao wa udiyedi ye wane, “Wawayao gagilidi ne taba se laoma kaliguwai, na tabu kwa guduguidi, matawuwuna tamowai yodi laulau doha siya, Yaubada yona basileiya meta siya yodi. ¹⁵ Ya hededemamohoi: Kaiteya tamowai Yaubada yona basileiya nige ye hai ma sunumana doha wawayo gagilina ta, meta taba nige ye lusola Yaubada yona basileiya unai.” ¹⁶ Na kabo wawayao wa kesega kesega ye labasi, na nimana ye tolesaedi kewana ne unai na ye kaibwada Yaubada unai kabo ye kitahetetedi.*

* 10:8: Genese 2:24 ku hasili. * 10:16: Yesu ye kaibwada Yaubada unai kabo ye kitahetete. Teina hedehedede ta kaniyona dimdim unai se wane, “Jesus blessed them.”

Tamowai gogogogona Yesu unai mauli nige kana siga ye henamaiyei

(Mataiyo 19:16-30; Luka 18:18-30)

¹⁷ Yesu ye hetubu bena ye dahalai, na tamowai hesau ye heloi ye laoma ye tulibono Yesu talanuwana wa unai na ye henamaiyei ye wane, “Tanuwaga namwanamwana, taba saha ya ginauli kabo mauli nige kana siga ya hai?”

¹⁸ Yesu ye hededelau unai ye wane, “Ye saha to ku wane yau ya namwa? Nige tamowai hesau ye namwa, na Yaubada ye bom mo. ¹⁹ Kowa Yaubada yona laugagayo kabidi ku kata: Tabu ku kaiunu, tabu ku ganawali, tabu ku kaiwahali, tabu lauhetala unai ku hededelupolupo, tabu tamowai hesau ku lupohai, yo hinage tamam yo sinam ku hekasisiyedi.” ²⁰ Tamowai wa ye hededehe masalaha ye wane, “Tanuwaga, ma gagiligu unai ye laoma teina meta laugagayo maudoidi ta ya miyawatanidi.” ²¹ Yesu ye kitalau ma gadosisina na ye wane, “Ginauli kesega mo sola nige ku hai. Yom gogo maudoidi ku lokunegabaedi, na monidi ne ku moseidi taudehadeha yodi, na kabo yom kainauya ku hai galewa ne unai. Na kabo ku laoma ku hemuliwatanigau.” ²² Hedehedede wa ye lapui ede ye siliyata. Na ye dalahai ye lau ma nuwakamkamnana, matawuwuna ede ye gogokalili.

²³ Kabo Yesu yona hekahekatao ye kitahetakikilidi na ye hededelau udiyedi ye wane, “Tamowai gogogogodi bena se lusola Yaubada yona basileiya unai meta ye pilipikalili.” ²⁴ Yona hedehedede wa unai se siliyata, na ye hedede'uyo ye wane, “Natuguwao, Yaubada yona basileiya lusolana meta ye pilipikalili. ²⁵ Doha kamela nige gonowana diu duhanawai ye lusola, gonogonowana doha tamowai gogogogona iya hinage nige gonowana ye lusola Yaubada yona basileiya unai.” ²⁶ Yesu yona hekahekatao wa kabo se siliyata na se henahenamai'uyoidi se

wane, “Kaiteya kabo mauli nige kana siga ye hai?” ²⁷ Yesu ye kitalau udiyedi na ye wane, “Tamowai kalidiwai nige gonowadi, na Yaubada kalinawai iya gonowana tamowai ye haidi se lau yona basileiya unai, matawuwuna Yaubada ginauli maudoina gonowana ye ginaulidi.”

²⁸ Na Petelo ye hededelau Yesu unai ye wane, “Ku kitagaiko, yoma ginauli maudoidi ka laugabaedi na ka hemuliwatanigo.” ²⁹ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ya hededemamohoi: Kaiteya yona numa, kana kahao, lounao, tamana, sinana, natunao, yo yona koya ye laugabaedi yau debaguwai yo ewaneliya debanawai, ³⁰ teina huya ta unai Yaubada kabo ginauli maudoidi udiyedi ye kainauyakaliliyei, yona numa, kana kahao, lounao, sinana, natunao, yo yona koya kabo se badokalili. Yo hinage pilipili kabo ye hekalodi, na malaitom huya kabo mauli nige kana siga ye hai. ³¹ Tamowai gwaudi siya kaiteyadi wasalaulau tamowaidi huya ta unai, kabo se mulita. Na tamowai gwaudi siya kaiteyadi nige wasa laulau tamowaidi, kabo se baguna.”

*Yesu yona boita hedehehedena hehaiyonana
(Mataiyo 20:17-19; Luka 18:31-34)*

³² Yesu yona hekahekatao ye bagunaedi se laulau Yelusalema. Yona hekahekatao wa se siliyata yo tauhemuliwatanina hekadiyo wa se matausi. Iya kabo yona hekahekatao wa ye woyahesuwaladi na ye hedede-hemasalaha udiyedi saha kabo ye tubu iya unai. ³³ Yesu ye wane, “Kwa lapulapuinanwanamwa! Teina ta sae-sae Yelusalema. Na temenai taukaitalasam babadadi yo laugagayo taulauhekata udiyedi kabo tamowai hesau Tau Natuna kana ye walohai. Se koitalaliu kabo bena se unui, na kabo se moselae dagela tamowaidiyao kalidiwai. ³⁴ Iya kabo se talatalawasiyei yo se kaikaisoi yo se pidili, yo kabo

se unuhemwaloi na mayadai hehaiyonana unai kabo ye tolo'uyo.”

*Yamesi yo Yowane yodi kaibwada
(Mataiyo 20:20-28)*

³⁵ Sebedaiyo natunao Yamesi yo Yowane se laoma Yesu unai se wane, “Tanuwaga, saha ka kaibwadai ne, ka henuwa bena ku ginauli yomai.” ³⁶ Yesu ye henamaiyedi ye wane, “Komiu saha kwa henuwa bena ya leyawa?” ³⁷ Na se wane, “Ku hededehesunumagai taba yom basileiya unai kai tauma labui kabo teha saesaena unai ka tuli, hesau kowa nimakahatum na hesau seuseulim unai.” ³⁸ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Komiu saha kwa kaikaibwadai ta, nige kabina kwa kata. Numanuma sahasahana kabo yau ya numa ne gonowamiu kabo kwa numa? Yo hinage babatiso kabo ya hai* ne gonowamiu kabo kwa hai?” ³⁹ Na se wane, “Kai gonowamai.” Unai Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Mamohoi, komiu kabo numanuma ne kwa numa, yo yogu babatiso ne unai kabo kwa babatiso, ⁴⁰ na yau nige gonowana ya hineli kaiteya kabo kahatugu unai ye tuli yo kaiteya seuseuligu unai ye tuli. Teina kabatuli ta tamagu ye hinelinonohaidiko kaiteyadi kabo udiyedi se tuli.”

⁴¹ Yamesi yo Yowane yodi kaibwada wa Yesu yona hekahekatao hekadi wa se lapui ede se koipili. ⁴² Kabo Yesu ye yogagogoidi na ye wane, “Komiu kabina kwa kata meta dagela tamowaidi yodi wasawasa yodi tamowai se tanuwagaidi yo idohagi yodi tauwoyawoya laugagayo bayabayaona unai se woyaidi. ⁴³ Na komiu tabu doha tenem. Kaiteya ye henuwa bena yomi bada, iya taba yomi heyayai tauhaina. ⁴⁴ Yo kaiteya ye henuwa bena

* 10:38: Teina hedehedede ta numanuma sahasahana kabo ya numa yo babatiso kabo ya hai kaniyodi ne meta kesega: kabo ya kamkamna.

ye baguna, meta iya tamowai maudoidi yodi heyayai tauhaina. ⁴⁵ Matawuwuna Tau Natuna nige ye laoma bena tamowai ye heyayaiyedi, na ye laoma bena iya yodi heyayai tauhaina, na yona mauli ye mosegabaei tamowai maudoidi yodi mauli maisana.”

Yesu Batimaiyo matana ye helaladi
(*Mataiyo 20:29-34; Luka 18:35-43*)

⁴⁶ Yodi kabalau wa unai kabo se lage Yeliko unai. Na Yesu maiyana hekahekatao yo bodalakilaki maiyadiyao magai wa se laugabae, na tamowai matagibugibuna hesau hesana Batimaiyo, Timaiyo natuna, keda dedekanawai ye tutuli na ye kaikaibwada. ⁴⁷ Na huyana Batimaiyo wasa ye lapui meta Yesu Nasaleta tamowaina ye laolaoma dedekana ne unai, ye yogalau ye wane, “Yesu, Dawida natuna, ku katekamkamnaegau!” ⁴⁸ Na tamowai gwaudi iya se dilai se wane, “Ku mwanou!” Na iya kabo ye yogalakilaki na ye wane, “Dawida natuna, ku katekamkamnaegau!” ⁴⁹ Ede Yesu ye talutolo na ye hededelau yona hekahekatao wa udiyedi ye wane, “Tamowai ne kwa yoganeiyama.” Ede se yogalau unai se wane, “Nuwam ye talu na ku tolo! Yesu ye yoganeigo!” ⁵⁰ Iya kana kwama ye haigabae na ye kamposi na ye lau Yesu unai. ⁵¹ Yesu ye henamaiyei ye wane, “Saha ku henuwa bena ya gin-auli kalimwai?” Tamowai matagibugibuna wa ye wane, “Tanuwaga, ya henuwa taba matagu ku helaladi.” ⁵² Yesu ye hededelau unai ye wane, “Yom sunuma debanawai ku namwanamwa. Na yom kabalauyena ku lau.” Na tamowai wa matana se lala ede Yesu ye hemuliwatani keda wa unai se lau.

11

Yesu se hailobai yo se hedebasae doha wasawasa

*Yelusalema unai**(Mataiyo 21:1-11; Luka 19:28-38; Yowane 12:12-19)*

¹ Yesu ma kana bodao Yelusalema se hanahanawui, na se lage Betepage yo Betaniya Olibe koyana unai. Na kabo yona hekahekatao labui ye hetamalidi se lau ² na ye hededelau udiyedi ye wane, “Kwa lau na matamiu ne unai magai gagilina hesau unai kwa lage, metai kabo donki natuna kwa kita se paihekahini duu unai, sola nige tamowai hesau ye tulisae unai. Kwa yailihai na kwa woyaiyama. ³ Ena tamowai hesau ye henamaiyeigomiu ye wane, ‘Saha temeta kwa ginauli?’, kabo kwa wane, ‘Kama tanuwaga ye henuwa na mahana kubwakubwa mo unai kabo ye hetamali'uyoiyama.’” ⁴ Se lau ede donki natuna wa se kita duu unai se paihekahini. Se yaiyaili, ⁵ na tamowai hekadi temenai se totolo se hededelau kalidiwai se wane, “Ye saha to donki natuna ne kwa yaili?” ⁶ Yesu saha ye hedede kalidiwai wa gonogonowana hinage se hedede udiyedi ede suisui wa se talamyeyi. ⁷ Donki natuna wa se woyai se leyama Yesu unai. Na kadi kwama se tolesaedi kewana ne unai, na Yesu ye tulisae unai. ⁸ Tamowai hekadi kadi kwama se yesedi keda wa unai, na hekadi hinage kaiwa lagadi se bolidi na keda wa unai se yesedi. ⁹ Kaiteyadi se baguna yo se mulita na Yesu maiyadi se laulau na se heyoheyoga se wane,

“Hosana!”*

“Ka hedebaseago, kowa Guiyau hesanawai ku laoma!”*

¹⁰ “Ka hedebaseago, kowa kama kulutubu Dawida kana isimulita. Ku laoma ku tanuwagaigai!”

“Yaubada galewa unai ta hedebaseai!”

* 11:9: Hosana meta kalina Alamaiki hedehededena, na kaniyona ede, “Ya kaibwadaigo, ku saguigau!”, na Yesu yona huyamiyawai hedehedede ta unai Yaubada se hedebaseai. * 11:9: Hedehedede ta meta Same 118:25-26 unai hinage ta lobai.

¹¹ Na kabo Yesu ye lusae Yelusalema na ye mwalae numa tabuna bakubakuna* unai na ginauli maudoidi ye kitasipwaidi. Na ye hetubu ye meimeilahi, unai numa tabuna bakubakuna wa ye pesagabae, na maiyana hekahekatao se uyo Betaniya.

*Yesu kaiwa ye kawagulaiyei
(Mataiyo 21:18-19)*

¹² Mala ye tom kabo Betaniya se laugabae se laulau na Yesu ye hasali. ¹³ Kedalohawai ye kitalau kaiwa hesau* ma lugulugu na ye kita, ede kaniyona hesabana ye lau. Na ye kita wa meta lugugaibuna, matawuwuna kaiwa wa nige yona huyakaniyo. ¹⁴ Ede Yesu kaiwa wa ye kawagulaiyei ye wane, “Taba nige tamowai hesau kaniyom ye kai'uyoi.” Yona hekahekatao hedehedede wa se lapui.

*Yesu taulokune ye henakudi se pesa numa tabuna bakubakuna unai
(Mataiyo 21:12-17; Luka 19:45-48; Yowane 2:13-22)*

¹⁵ Na kabo se lage Yelusalema ede Yesu ye mwalae numa tabuna bakubakuna unai. Na ye hetubu taulokune yo tauhemahemaisa ye henakudi se pesa. Yo hinage moni tauheduhedudu yodi hatahata ye kahalabuidi. Yo kaitalasam bunebunediyao taulokunedi yodi kabatutuli ye buikahalaedi. ¹⁶ Na ye laugagayoidi tabu tamowai hesau lokune ye bahei na ye mwalae numa tabuna bakubakuna unai. ¹⁷ Yona lauhekata wa unai ye hededelau udiyedi ye wane, “Se kuliyo se wane:

‘Yogu numa tabuna meta tamowai maudoidi yodi kabat-
apwalolo.’ *(Aisaiya
56:7)*

* 11:11: Numa tabuna bakubakuna: Dimdim unai se wane temple courts.

* 11:13: Kaiwa ta hesana ede “fig” dimdim unai, na kaniyona se kamnakalili.

Komiu kwa hai ye hemala taukaiwahali yo taukailupulupo yodi numa.”¹⁸ Taukaitalasang babadadi yo laugagayo taulauhekata hekadi yona hedehedede se lapui ede keda se wase bena taba idohagi kabo se unui. Na Yesu se matausiyei, matawuwuna ede tamowai gwaudi yona lauhekata wa se nokoei.

¹⁹ Ye meimeilahi ede Yesu maiyana hekahekatao Yelusalema se laugabaei.

*Sunuma gigibwalina Yesu ye lauhekatae
(Mataiyo 21:20-22)*

²⁰ Malatomtom yena se laulau Yelusalema na kaiwa wa se kita meta ye wowoya yo ye pogi. ²¹ Saha ye tubu wa Petelo nuwana ne unai ye sae ede ye hededelau Yesu unai ye wane, “Tanuwaga, ku kitalau! Lahi kaiwa wa ku kawagulaiyei wa ye pogi.” ²² Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Yaubada kwa sunumai. ²³ Ya hededemamohoi: Ena kaiteya ye hededelau teina kuduli ta unai ye wane, ‘Ku tuudobiyege gabwa ne unai’, na nige ye nuwalabulabui, na ye sunuma mo bena yona kaibwada ne Yaubada kabo ye ginauli, meta kabo Yaubada ye ginauli. ²⁴ Unai ya hededelaowa, tapwalolo unai saha kwa kaibwadai na kwa sunumai meta kwa hainonohaiyako, kabo Yaubada ye leyawa. ²⁵⁻²⁶ Na yomi huyatapwalolo Yaubada unai, na ena yomi pilipili kami kahao hekadi udiyedi, bena kwa nuwatugabaedi, metai kabo Yaubada tamamiu galewa unai yomi yababa hinage ye nuwatugabaedi.”*

*Yesu yona gigibwali se henamaiyei
(Mataiyo 21:23-27; Luka 20:1-8)*

* 11:25-26: Kulikuli beyabeyadi hekadiyo lausoi 26 se kulitubei doha teina: “Ena taba komiu yodi yababa ne nige kwa nuwatugabaedi, meta hinage tamamiu galewa unai yomi yababa taba nige ye nuwatugabaedi.”

²⁷ Kabo se lage'uyo Yelusalema unai na Yesu numa tabuna bakubakuna unai ye laulau, na kabo taukaita-lasam tauwoyaidi yo laugagayo taulauhekata yo tamowai lakilakidi se laoma iya unai. ²⁸ Na se henamaiyei se wane, “Gigibwali sahasahana unai yo kaiteya yona gigibwali unai teina ginauli ta ku ginaulidi?” ²⁹ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Hedehedede hesau kabo ya henamaiyeigomiu. Na ena yogu kwa hedehedede, kabo hinage ya hededelaowa kaiteya yona gigibwali unai teina ginauli ta ya ginaulidi. ³⁰ Yowane yona gigibwali haedi ye hai na ye hebahebabatiso? Yaubada unai o tamowai udiyedi? Hage, yogu kwa hedehedede.”

³¹ Siya se bom se henahenamai'uyoidi se wane, “Taba ta wane, ‘Yaubada unai ye hai’, iya kabo ye wane, ‘Ede ye saha to nige kwa kawamamohoyei?’ ³² O taba ta wane, ‘Tamowai udiyedi’, kabo boda se heyababada.” (Na boda se matausiyedi, matawuwuna maudoidi Yowane se kitayako meta iya peloweta mamohoina.) ³³ Unai kabo se hededelau Yesu unai se wane, “Kai nige kabina ka kata.” Unai Yesu ye wane, “Yau hinage taba nige yomiu ya hedehedede kaiteya yona gigibwali unai ginauli ta ya ginaulidi.”

12

Taukitakitahetete yababadi palabolena
(Mataiyo 21:33-46; Luka 20:9-19)

¹ Na kabo Yesu ye hetubu ye hededepalabole tamowai lakilakidiyao wa kalidiwai ye wane, “Tamowai hesau wine

koyana* ye kumai, na ye ganahetakikili, wine kaniyodi kabatamtam ye ginauli, yo kabayaiyaiwa numana ye kabi. Na kabo yona wine koyana ye mosei taukitakitahetete hekadiyo kalidiwai na ye lau magai hesau keda lohaloha unai. ² Wine yona huyakaniyo ye lage ede yona heyayai tauhaina hesau ye hetamali ye lau taukitakitahetete wa kalidiwai bena koya tanuwagana yona wine kaniyona ye haidi. ³ Taukitakitahetete wa heyayai tauhaina wa se kelesi yo se pidili, na se hetamali ye uyo ma nimagai-buna.

⁴ Heyayai tauhaina hesau ye hetamali'uyoi. Iya kuluna se koilapai yo se kabihenayaikaliliyei. ⁵ Hinage hesau ye hetamali'uyoi. Iya se koihemwaloi. Na gwaudi kabo ye hetamalidi se lau, meta hekadiyo se pidilidi yo hekadiyo se koihemwaloidi. ⁶ Na kabo iya natuna tahunuwana ye bom mo maiyana se miyamiya. Na ye hetamalimulitai na ye nuwatui ye wane, 'Yau natugu, unai kabo se hekasisiyei.' ⁷ Iyamo taukitakitahetete wa se koitalaliu se wane, 'Teina ta koya tanuwagana natuna tahunuwana. Kwa laoma ta koihemwaloi, na koya ta kabo kita ta tanuwagai.' ⁸ Na se kelesi se koihemwaloi na se gabaedikwaei gana dage-lana wa unai.

⁹ Koya tanuwagana kabo saha ye ginauli? Iya kabo ye laoma koya taukitakitahetetena wa ye unuhemwaloidi, na kabo wine koyana wa ye moselaei tamowai hekadi se kitahetete. ¹⁰ Komiu taba kabina kwa kata Buka Tabuna unai saha se kuli wa,

* 12:1: Wine koyana meta tano hesau maimaina hesana ede "wine" kabakumaina. Iya kaniyona kana kao ede dimdim se wane "grapes". Tamowai grapes wa se tam meta kaedi se hepaisowa se utuhihi kabatamtam tehanawai, dimdim se wane "wine press". Masina wa ye bui ede numanuma hesana "waina". Waina wa ye hemala mayadai badobado numanumana siya Dios kalidiwai.

‘Taukabinuma duu se subu na se tolehesuwala, na iyamo iya duu salibebe yo numa tauhebayaona ede.

¹¹ Teina Guiyau yona nuwatu na ye namwakalili matada ne unai.’” *(Same 118:22-23)*

¹² Yesu yona palabole wa Dius yodi tamowai laki-lakidiyao wa se nuwatulobai meta siya kadi hedehedede, unai bena se pai. Iyamo boda wa se matausiyedi, unai ede se laugabaei.

*Takisi monina hedehedena
(Mataiyo 22:15-22; Luka 20:20-26)*

¹³ Huya hesau kabo Paliseya tamowaidi yo Heloda yona tamowai hekadi se hetamalidi se lau Yesu unai yona hedehedede unai bena se henuwapwanopwano. ¹⁴ Se lage iya unai kabo se wane, “Tanuwaga, ka kabina ka kata meta kowa ku dudulai. Tamowai nige ku matausiyedi, matawuwuna tamowai nige ku hekasisigaibuidi. Na Yaubada yona keda mamohoina mo ku lauhekataei. Ye dudulai kabo takisi ka mosei Sisa* unai o nige? ¹⁵ Kabo ka tole o tabu ka toletole?”

Yodi kailupolupo Yesu ye kita na ye wane, “Idohagi to bena kwa lautonogigau? Hage, denali* hesau kwa leyama ya kita.” ¹⁶ Ede denali wa se mosei Yesu unai na ye wane, “Teina kaiteya kana kao yo hesana?” Siya se wane, “Sisa.” ¹⁷ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ena Sisa yona, kwa mosei Sisa unai, na ena Yaubada yona kwa mosei Yaubada unai.” Siya kabo Yesu se nokoeikaliliyei.

*Tolo'uyoma tawasolana
(Mataiyo 22:23-33; Luka 20:27-40)*

* 12:14: Sisa meta Loma tamowaidi yodi wasawasa saesaena. Buka Suau unai “kaisala” se hepaisowa, na kalinadaena meta Dimdim yodi katakataena ta watani. * 12:15: Denali meta Loma tamowaidiyao yodi moni hesau.

18 Sadusiya* tamowaidi yodi nuwatu tauboiboita taba nige se tolo'uyoma. Na se laoma Yesu se henamaiyei se wane, 19 “Tanuwaga, Mose yona kulikuli unai ye wane, ena tamowai hesau ye boita, na mwanena ye miyamiya, na nige natunao, meta bena kana kaha hesau kwabulina ne ye tawasolai na natunao ye labasidi, kabo se hemala kana kaha wa natunao.* 20 Huya hesau tamowai hesau natunao loheloheyao badodi haligigi-labui. Taubaguna ye tawasola, nige natunao, na ye boita. 21 Kana kaha helabuina kwabuli wa ye tawasolai. Iya hinage nige natunao, na ye boita. Na hehaiyonadi ye tawasolai wa gonogonowana. 22 Yodi haligigi-labui waihiu kesegana wa se tawasolai, na nige natudiyao. Sine wa kabo hinage ye boita. 23 Badodi haligigi-labui wa meta waihiu wa se tawasolai, na tolo'uyoma unai waihiu wa kabo kaiteya mwanena?” 24 Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Komiu yomi kabanuwapwanopwano ede teina. Yaubada yona hedehedede yo yona gigibwali nige kabina kwa kata. 25 Huyana tauboiboita se tolo'uyoma taba nige se tawasola yo taba nige se hetahetawasola. Na siya kadi kao kabo doha galewa aneludi. 26 Na tauboiboita yodi tolo'uyoma Mose yona buka unai saha ye kuli wa, idohagi to nige kwa nuwatui? Temenai, Yaubada ye taumasalaha kaiwa hesau unai, na kana kao doha kaiwa ye kalapulupululu. Na ye hededelau Mose unai ye wane,
‘Yau Abelahama yona Yaubada, yo Isako yona Yaubada,

* 12:18: Sadusiya meta Dius kadi boda hesau. Siya meta Dius babadadiyao Sunedeli unai se bado na kabo hekadiyo. Hinage se gogokalili. Se tolobayao laugagayo bukadiyao haligigi (Genese ye lau Dutelonomi) udiyedi. Na yodi nuwatu doha teina: Teina tanoubu ta meta kabamiya namwanamwana. Unai boita tolo'uyona siya nige se kawamamohoiyei yo hineli mayadaina yo mauli hesau matada ne unai nige se nuwatui. * 12:19: Dutelonomi 25:5-6 ku hasili.

yo Yakobo yona Yaubada.’ *(Esodo 3:6)*

²⁷ Yaubada ta iya nige tauboiboita yodi Yaubada, na iya taumaumauli mo yodi Yaubada. Komiu nuwamiu se pwanopwanokalili.”

Laugagayo saesaekalilidi

(Mataiyo 22:34-40; Luka 10:25-28)

²⁸ Na laugagayo taulauhekata hesau ye laoma ede saha se hetahetaladi wa ye lapuidi. Ye nuwatulobai meta Yesu hedehedede namwanamwadi ye hedededi udiyedi, ede ye henamai Yesu unai ye wane, “Laugagayo maudoidi wa udiyedi meta sahasahana ye baguna ede?” ²⁹ Yesu ye wane, “Teina laugagayo saesaekalilina ede:

‘Isalaela tamowaidiyao, kwa lapulapui! Guiyau yoda Yaubada, iya Guiyau kesega mo. ³⁰ Unai Guiyau yom Yaubada ku gadosisiyei ma nuwam ye gehe, ma yaluwam ye gehe, yo ma nuwanuwatum ye gehe, yo ma bayaom ye gehe.’ *(Dutelonomi 6:4-5)*

Teina ta laugagayo bagubagunana. ³¹ Helabuina ede teina: ‘Kowa helem taumiya tamowaina ku gadosisiyei, doha ku bom ku gadosisiyeigo.’ *(Lewitikasi 19:18)*

Teina laugagayo labui ta se saekalili na kabo hekadi wa.”

³² Na kabo laugagayo taulauhekata wa ye hededelau Yesu unai ye wane, “Tanuwaga, saha ku hedede wa meta ye dudulai. Ye mamohoikalili meta Yaubada kesega mo, na nige Yaubada hesau, iya ye bom mo Yaubada. ³³ Yaubada bena ta gadosisiyei ma nuwada ye gehe, yo ma sonogada ye gehe, yo ma bayaoda ye gehe. Yo heleda taumiya tamowaina bena ta gadosisiyei, doha ta bom ta gadosisi'uyoida. Teina laugagayo ta se saekalili ede, na kabo kaitalasam gabugabudi yo kaitalasam hekadi.” ³⁴ Yesu ye kita meta tamowai wa ye sibasiba unai ye wane, “Kowa Yaubada yona basileiya ku hanahanawuiko.” Unai siya

maudoidi luwadiyena nige hesau ye nuwabao ede nige saha hesau se henamai'uyoi.

*Dawida natuna hedehedena
(Mataiyo 22:41-46; Luka 20:41-44)*

³⁵ Huya hesau kabo Yesu numa tabuna bakubakuna unai ye laulauhekata na ye henamaiyeidi ye wane, “Matawuwuna saha to laugagayo taulauhekata se hedede bena Keliso meta Dawida natuna? ³⁶ Yaluwa Tabuna yona gigibwali unai Dawida ye hedede ye wane, ‘Guiyau ye hededelau yogu guiyau unai ye wane, “Nima tuutuuguyena ku tuli* ye lau ee kam waiunu ya toledi kaem guninaena

na se hemala kaem kabatoledi.” ’ *(Same 110:1)*

³⁷ Dawida Keliso hesana ye katai Guiyau. Na komiu yomi nuwatu saha, idohagi na iya hinage Dawida natuna?” Boda wa se lapui meta nuwadi se namwa.

*Yesu laugagayo taulauhekata ye hededeheyababadi
(Mataiyo 23:1-36; Luka 20:45-47)*

³⁸ Yona lauhekata wa unai Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Laugagayo taulauhekata kwa kitanamwanamwaedi. Yodi taitaihile udiyedi se henuwa bena kwama lohalohadi se luwuidi yo kabalokulokune udiyedi bena tamowai siya se hailobaidi, ³⁹ yo hinage sunago yo kabakaikaigogo udiyedi kabatutuli namwanamwadi se henuwadi. ⁴⁰ Na kwabukwabuli yodi numa se lupohaidi, yo yodi tapwalolo se helohadi bena kabo tamowai se nokoeidi. Tamowaidiyao ne Yaubada kabo ye hekamkamnakaliliyeidi.”

* 12:36: Nima tuutuuguyena ku tuli: Nima tuutuuna unai kabatulina ne meta tamowai saesaedi yodi kabatuli.

Kwabuli dehadehana yona kainauya

(Luka 21:1-4)

⁴¹ Kabo Yesu ye tuli moni kaba'usa'usa dedekadiwai na ye kaikaikewa na boda se monimonitole. Tamowai monimonidi yodi moni lakilakidi se usaidi kaba'usa'usa wa kalodi udiyedi. ⁴² Na kabo kwabuli dehadehana hesau ye laoma, na pene gagilidi labui ye usaidi. Pene labui wa lakidi meta se gagilikalili. ⁴³ Yesu yona hekahekatao ye yoganedima na ye hededelau udiyedi ye wane, “Ya hed-edemamohoi. Teina kwabuli ta kainauya lakilakikalilina ye tole, na kabo maudoidi ne. ⁴⁴ Matawuwuna ede siya yodi moni lakilakidi udiyedi na kabo hisa mo se haidi na se toledi, na iya yona deha unai yona moni maudoina kalinawai ye tolehegehe.”

13

Yesu numa tabuna koigwaligwalina ye hededenonohai

(Mataiyo 24:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Yesu maiyana hekahekatao numa tabuna unai se pesa, na yona hekahekatao wa hesau ye hededelau Yesu unai ye wane, “Tanuwaga, numa lauyahidi ne wekudi woiyawa'udoidi ne sola ku kitadi yo hinage numa namwamuyomuyoudi ne!”* ² Yesu ye wane, “Teina numa yo woyo lakilakidi maudoidi ta kwa kitadi? Taba nige weku hesau ye kaitalae weku hesau kewana ne unai. Dius kadi waiunu kabo maudoidi se koigwaligwalihegehededi.”

Tanoubu yona huyagehe hekihekinoina

(Mataiyo 24:3-14; Luka 21:7-19)

* 13:1: Yesu yona hekahekatao wa numa tabuna bakubakuna unai numadi maudoidi se kaikewaidi. Numadi wa meta weku lakilakidi taditadidi udiyedi se ginaulidi.

³ Muliyena kabo Olibe koyana unai Yesu maiyana hekahekatao se tutuli na numa tabuna se kaikaikewalaei. Na Petelo, Yamesi, Yowane yo Andeleya se bom se laoma Yesu unai na se henamaiyei se wane, ⁴ “Teina ginauli ta kauyana kabo se tubu, yo hekihekinoidi saha kabo se tububaguna, ku hededehe masalaha kalimaiwai?” ⁵ Yesu ye wane, “Komiu kwa kitakitanamwanamwa, madai se lupohaigomiu. ⁶ Tamowai gwaudi kabo se laoma yau hesagu se hepaisowa na se wane, ‘Yau Keliso ede,’ na tamowai gwaudi se lupohaidi. ⁷ Huyana iyala dagugudi o wasadi kwa lapuidi, tabu kwa matausi. Teina ginaulidi ta kabo se tubu, na tanoubu ta yona huyagehe meta sola. ⁸ Magai hesau yo magai hesau kabo se hai'iyala'iyala'uyoidi, basileiya hesau yo basileiya hesau kabo se hai'iyala'iyala'uyoidi. Yo mwanikuniku teha hekadi udiyedi yo hasahasali hinage. Hekihekinoi ta yodi tubu-tubu meta kana kao doha sine diyadiyakana ye hetubu bena ye labalaba. ⁹ Komiu kwa kitakitanamwanamwae-gomiu! Tamowai kabo se woyalaegomiu kabalaulauhetala udiyedi, yo sunago kalodi udiyedi kabo se pidiligomiu. Yau debaguwai kabo se woyalaegomiu tamowai laki-lakidiyao yo wasawasa udiyedi, na bena kabo kwa hededehe masalahagau siya kalidiwai.

¹⁰ Bagubagunana komiu yo tauhemuliwatanigau maudoidi teina wasa namwanamwana ta bena kwa lauguguyaei basileiya maudoidi udiyedi, na kabo tanoubu yona huyagehe. ¹¹ Na taba huyana se paigomiu yo se laegomiu kabalauhetala udiyedi, meta tabu kwa nuwanuwatu kabo hedehedede saha udiyedi kwa hedehedede. Na saha Yaubada ye leyawa ne unai kwa hedehedede, matawuwuna komiu taba nige yomi nuwanuwatuyena kwa hedehedede, na Yaluwa Tabuna mo iya kabo ye hekatagomiu na kwa hedehedede.

¹² Tamowai kabo yona saeya kana ye walohai, yo tama kabo natuna kana ye walohai. Natu kabo tamadiyao yo sinadiyao maiyadi se haikawayagala na kadi se walohai na kabo se unuidi. ¹³ Tamowai kabo se subugomiu yau debaguwai. Na kaiteya ye tolobayao ye lau ee kamkamna ne kana siga unai, Yaubada kabo ye hemaui.”

Kamkamnalakilaki huyana

(Mataiyo 24:15-28; Luka 21:20-24)

¹⁴ Na kabo Yesu ye wane, “Ginauli hesau nuwamata-matausina iya yababa lakilakina tauginaulina* kabo kwa kita ye totolo nige yona kabatolo mamohoina unai — tauhasilina bena ye nuwatulobai! Huyana ne unai Yudeya taumiyaina taba se wasabu se lau kuduli udiyedi se kenowadam. ¹⁵ Kaiteyana yona numa kewana unai ye pesadobi tabu ye mwalaesae numa kalona unai bena gogo hesau ye hai. ¹⁶ Hinage kaiteya yona koya unai ye paipaisowa, tabu ye uyo yona numa unai kana kwama hesabana. ¹⁷ Huyana ne unai taudiyadiyaka yo wai-waihiuwo labalabadiyao, siya kabo se kamkamnakalili. ¹⁸ Na taba kwa tapwatapwalolo bena yomi huyawasabu ne tabu huyagwagwama unai. ¹⁹ Tenem mayadaidi ne udiyedi kabo kamkamna lakilakina ye tubu. Yaubada tanoubu yona huyaginaulina wa unai na ye laoma ee teina nige kamkamna hesau doha teina, yo hinage taba nige ye tubu'uyo. ²⁰ Tenem mayadaidi ne Guiyau kabo ye hekubwadi. Ena nige ye hekubwadi, taba nige tamowai hesau gonowana ye miya. Na iya yona kaisunuwa tamowaidi hesabadi kabo huya ne ye hekubwa. ²¹ Tenem

* 13:14: Teina hedehedede ta “Ginauli hesau nuwamatamatausina iya yababa lakilakina tauginaulina” meta Dimdim unai se wane, “the abomination that causes desolation”. Hedehedede ta Daniyela yona kulikuli unai hinage ta lobai: Daniyela 9:27 yo 11:31 yo 12:11 ku hasili.

huyana ne unai, ena tamowai hesau ye hededelaowa kalimiuwai ye wane, ‘Keliso iya ede teinail’, o ‘Keliso iya ede temenail’, yona hedehedede ne tabu kwa kawamamohoiyei. ²² Matawuwuna ede Keliso lupolupodi yo peloweta lupolupodi kabo se masalaha. Siya kabo hekihekinoi yo laulau gigigigibwalidi se ginaulidi na udiyedi bena tamowai se lupohaidi, yo hinage se kaipate Yaubada yona kaisunuwa tamowaidi se lupohaidi. ²³ Unai komiu kwa kitahetetenamwanamwaegomiu! Ginauli maudoidi ya hededenonohaidiko kalimiuwai!”

Keliso yona uyoma

(Mataiyo 24:29-31; Luka 21:25-28)

²⁴ Na kabo Yesu ye wane, “Kamkamnalakilaki mayadaidi ne gehedi ne unai kabo mahana ye wahuwahuhuli, yo waikena taba nige ye dawaya. ²⁵ Galewa kipwaladi kabo se beku, yo galewa ginaulidi hekadi kabo se tabutabubu.* ²⁶ Na tamowai maudoidi kabo Tau Natuna se kita yada unai ye laoma ma gigibwalina yo ma namanamalina. ²⁷ Iya yona anelu kabo ye hetamalidi se lau yaumai hasi yodi kabalaoma udiyedi, yo tanoubu yo galewa kadi sigasiga udiyedi kabo yona kaisunuwa tamowaidi se woyagoidima.”

Yesu yona huya'uyoma kaiwa unai ye heyaheyasoniyei

(Mataiyo 24:32-35; Luka 21:29-33)

²⁸ Na kabo Yesu ye wane, “Kaiwa* heyaheyasonina hedehededenena ne kwa kitalau unai. Huyana lagadi ne udiyedi se bwagu, kabo lugudi se laukaladi, meta kwa nuwatui yaikini huyana ye lage. ²⁹ Doha hinage, huyana teina ginauli maudoidi ta kabo kwa kitadi se tubu, meta

* 13:25: Aisaiya hinage nuwanuwatudi ta ye hededepeloweta. Aisaiya 13:10 yo 34:4 ku hasili. * 13:28: Kaiwa ne Yesu ye hedede meta fig.

kwa nuwatui Tau Natuna yona huya'uyoma mayadaina* ye hanahanaumako numa kawakedana unai. ³⁰ Ya hedemamohoi! Teina isi ta taba nige ye gehe, ye lau ee teina ginauli maudoidi ta se tubu. ³¹ Galewa yo tanoubu kabo se gehe, na yogu hedehedede ta taba nige kana siga.”

*Bena ta nononoha!
(Mataiyo 24:36-44)*

³² Na kabo Yesu ye wane, “Mayadaina yo mahanana* ne nige hesau kabina ye kata. Galewa aneludi yo Natuna hinage nige kabina se kata, na Tamana ye bom mo. ³³ Komiu bena kwa kitanamwanamwa yo kwa nononoha, matawuwuna mahanana ne nige kabina kwa kata. ³⁴ Nuwatu ta heyahayasonina meta doha teina: Tamowai hesau yona numa ye laugabaei ye lau magari kedalohaloha unai. Yona heyayai tauhaidi ye toledi yona numa se kitahetete. Hesau to hesau yodi gigibwali yo yodi paisowa ye moseidi, na keda taukitahetetena ye hededelau unai bena ye silasilawa. ³⁵ Unai komiu, huya maudoina kwa silasilawa, matawuwuna numa tanuwagana yona huya'uyoma nige kabina kwa kata, nuwana kabo meimeilahi, o boniyai duwaduwalina, o pwaole se doudou, o malatomtom gagilina unai. ³⁶ Yona uyoma ne unai tabu bena ye lobaigomiu kwa kenokeno. ³⁷ Hedehedede ta ya hedede kalimiuwai yo tamowai maudoidi udiyedi ya hededelau ya wane, ‘Bena kwa silasilawa yo kwa nononoha!’ ”

* 13:29: Tau Natuna yona huya'uyoma mayadaina: Teina hedehedede ta nige ye masalaha kalina Giliki unai, na ka kulihemasalaha matawuwuna nuwanuwatu ta unai Yesu ye hedehedede. Tausonoga hekadi se nuwatui teina hedehedede ta kaniyona ede tanoubu yona huyagehe ye hanahanaumako. * 13:32: Tanoubu ta yona huyagehe Mayadaina yo mahanana: Iya ede tanoubu ta yona huyagehe yo Yesu yona huya'uyoma mayadaina yo mahanana. Lausoiso 29 yo 31 ku hasili.

14

*Dius babadadiyao se koitalaliu idohagi bena Yesu se unui
(Mataiyo 26:1-5; Luka 22:1-2; Yowane 11:45-53)*

¹ Mayadai labui mo na kabo Taukiuli* yo hinage Pwalawa Nige Yistina* Henuwaisinidi, na taukaitalasam tauwoyaidiyao yo laugagayo taulauhekata keda se wasenei meta kailupo sahasahana unai kabo Yesu se hai bena se unuhemwaloi. ² Na se wane, “Tabu henuwaisini mayadaidi ne unai, madai boda se luluida.”

* 14:1: Taukiuli Henuwaisinina meta Dius tamowaidi nuwadi se uyo idohagi Dius kadi mumugao Yaubada ye yailihaidi huyana Aikupito se heya-heyaliyedi. Tenem huyana wa unai Dius yodi numa kesega kesega mamoe natuna bena se koihemwaloi na kwasinadi udiyedi yodi numa kedadi kadi duu udiyedi se hesaudi. Hesa taukiuli kaniyona meta Yaubada yona taukai'unu aneluna wa numa kedadi duudi udiyedi kwasina se hesaudi kabo ye taukiulidi. Na numa duudi udiyedi nige kwasina meta wawayao loheloheyao yo suisui natudiyao bagubagunadi anelu wa kabo ye unuhemwaloidi (Esodo 12 ku hasili). Tenem Taukiuli Henuwaisinina wa bolimai badobado se ginaginali Yelusalema unai. Numa kesega kesega mamoe natuna se bahelaei numa tabuna unai se kaitalasam. Taukaitalasam mamoe momonadi se gabudi yo kwasinadi se inidi kabakaitalasam unai. Na kabo numa kesega kesega yodi mamoe mwalomwaloidi wa se bahelaedi yodi numa udiyedi, maudoudoina se gabu na se kai Taukiuli Henuwaisinina meimeilahina ne unai. * 14:1: Pwalawa Nige Yistina meta iya henuwaisini udoi. Huyana Dius bena kabo Aikupito se laugabae na nige mahana gonowana bena pwalawa yisti unai se hebwali na kabo se gabu ede pwalawa gaibu se gabu na se kai. Taukiuli Henuwaisinina yo Pwalawa nige Yistina Henuwaisinina bolimai badobado se ginaulidi Yelusalema unai. Hesau ye gehe, mulina ne unai, hesau. Unai se hemala henuwaisini kesega. Taukiuli mamoenana wa mayadai bagubagunana meimeilahina unai se kai. Na kabo Pwalawa nige Yistina Henuwaisinina ne ye lau ee mayadai haligigi-labui kabo ye gehe. Tenem huyana ne unai Dius kabo pwalawa nige yistina ye bom mo se kai doha kadi mumugao huyana Aikupito se wasabugabaei na laulauna wa.

*Waihiu hesau Yesu ye heyausi Betaniya unai
(Mataiyo 26:6-13; Yowane 12:1-8)*

³ Tenem huyana ne Yesu Betaniya unai. Simona hesana hesau Taulepela yona numa unai se kaikaigogo. Na waihiu hesau ye laoma yausi panepanena pakuna alabasata* unai se ginauli ye bahei. Yausi panepanena wa nadi* unai se ginauli yo maisana ye lakikalili. Waihiu wa yausi pakuna wa kabo gadona ye kesihai na yausi wa ye ini Yesu kuluna unai. ⁴ Na tamowai hekadi se koipili, unai se gadigadigugu se wane, “Matawuwuna saha to yausi ne ye kaiheyai? ⁵ Taba ye lokunei, denali badodi 300* ye haidi, kabo ye mosedi tamowai dehadehadi yodi.” Na waihiu wa se dilai. ⁶ Na Yesu ye wane, “Waihiu me kwa kitagabae! Ye saha to kwa kitaheyababa? Iya laulau namwanamwana ye ginauli kaliguwai. ⁷ Huya badobado tamowai dehadehadi kabo maiyamiu, unai huya hekadi kabo kwa nuwatuidi na kwa kainauyaidi. Na yau, huya badobado taba nige yau maiyamiu. ⁸ Laulau saha kalinawai wa ye ginauli na ye namwa. Taugu ye heyausi na ye kabinonohai yogu huyaboita hesabana. ⁹ Ya hededemamohoi: Kabo ewaneliya ta se lauguguyaei tanoubu ye tauhetakikili unai, na teina waihiu ta saha ye ginauli wa kabo hinage se hedehededei, iya kabanuwanuwatuina.”

*Yudasi Isakaliyota Yesu kana ye walohai
(Mataiyo 26:14-16; Luka 22:3-6)*

* 14:3: Alabasata meta weku kana kao namwamuyomuyouna posiposina yo yogeyogena, unai paku se tadidi. Tenem paku ne meta maisadi se lakikalili.

* 14:3: Nadi meta yausi panepanenamwanamwana. Teina yausi ta meta pasa hesau lamna masina unai se ginauli. Pasa hesana meta nadi, teha India yo Nepal yo China udiyedi ye kinikini. * 14:5: Denali badodi 300 meta taupaisowa bolimai kesega ye paisowa maisana meta moni lakilakikalilina.

¹⁰ Na kabo Yudasi Isakaliyota, iya Saudoudoi-labui wa hesau, kabo ye lau taukaitalasam tauwoyaidi udiyedi bena Yesu kana ye walohai. ¹¹ Siya yona hedehedede se lapui meta se gwauyala, na se hededehesunuma kabo moni yona se mosei. Unai yona kabikabina kedana ye wasenei idohagi kabo Yesu ye moselaei udiyedi.

*Yesu yona hekahekatao Taukiuli kaina se kabinonohai
(Mataiyo 26:17-19; Luka 22:7-14)*

¹² Na kabo Pwalawa Nige Yistina Henuwaisinina mayadaina bagubagunana unai Dius yodi laulau bena Taukiuli mamoenana se kaitalasamei, unai Yesu yona hekahekatao se henamaiyei se wane, “Haedi kabo kada Taukiuli kaina ka kabinonohai?” ¹³ Unai yona hekahekatao labui ye hetamalidi se lau Yelusalema, na ye hededelau udiyedi ye wane, “Komiu kwa lau magai ne unai, kabo tau hesau waila pakuna ye bahebahe kabo kwa lobai. Iya kwa hemuliwatani ¹⁴ ee ye mwalaesae numa hesau unai. Temeta numa ne tanuwagana kabo kwa henamaiyei kwa wane, ‘Tanuwaga taumana dahalana ye henamaiyei bena unai maiyana hekahekatao Taukiuli kaina se kai.’ ¹⁵ Iya kabo numa heisi helabuina unai dahala lakilakina hesau ye hekitagomiu. Dahala ne meta kabatuli yo tebolo udiyedi se kabinonohaiyako. Na metai kabo kada kwa kabinonoha.” ¹⁶ Yona hekahekatao se lau magai wa unai se lage, na Yesu yona hedehedede wa se hemamohoyei. Unai kabo Taukiuli kaina wa se kabinonohai.

*Yesu kana tauwalohai ye hededenonohai
(Mataiyo 26:20-25; Luka 22:21-23; Yowane 13:21-30)*

¹⁷ Meimeilahina ne unai Yesu maiyana Saudoudoi-labui wa se lagelau numa wa unai. ¹⁸ Siya sola ma kaikaidi na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ya hededemamohoi!

Luwamiu ta unai hesau maiyagu ka kaikaikesega, iya kabo kagu ye walohai.”¹⁹ Siya kabo se nuwayababakalili na kesega kesega Yesu se henamaiyei se wane, “Nuwana yau?”²⁰ Na ye hededelau udiyedi ye wane, “Iya meta Saudoudoi-labui ta luwamiu ne unai. Tamowaina ede maiyagu kama pwalawa ka hedakwadobiyei gaeba kesega unai.”²¹ Tau Natuna kabo ye boita doha se kuliyako wa. Na yababa mo kabo ye talu Tau Natuna kana tauwalohaina ne unai. Taba ye namwa mo iya tabu se labasi.”

Yesu yona hekahekatao maiyanao yodi kaikaigogo gehegehena

(Mataiyo 26:26-30; Luka 22:15-20; 1 Kolinito 11:23-25)

²² Sola ma kaikaidi na Yesu pwalawa ye hai, Yaubada ye lautokiyei,* na kabo pwalawa wa ye kihi na ye mosedi yona hekahekatao kalidiwai na ye wane, “Kwa hai na kwa kai! Teina ta yau taugu.”²³ Na kabo waina kaputina hinage ye hai, Yaubada ye lautokiyei, na ye mosei kalidiwai. Na maudoidi unai se numagogoi.²⁴ Na Yesu ye wane, “Teina ta yau kwasinagu ye bwalili tamowai maudoidi hesabadi. Kwasinagu unai Yaubada yona talam hauhauna* ye hemamohoiyei yona tamowai udiyedi.”²⁵ Ya hededemamohoi: Wine masina taba nige ya numa'uyoi ye lau ee Yaubada yona basileiya unai kabo waina hauhauna ya numa'uyoi.”

²⁶ Kabo wana hesau se wanai yo Yaubada se hedebasaei, na kabo se dahalai se lau Olibe koyana unai.

Yesu Petelo yona uhala ye hededenonohai

(Mataiyo 26:31-35; Luka 22:31-34; Yowane 13:36-38)

* 14:22: Kalina Giliki unai hedehedede ta kaniyona hesau meta ye hededehe namwa. * 14:24: Talam hauhauna kalina Dimdim unai se hedede “new covenant”.

²⁷ Kabo Yesu ye hededelau yona hekahekatao udiyedi ye wane, “Maudoimiu kabo kwa laugabaegau, matawuwuna Yaubada ye hededeyako Buka Tabuna unai ye wane, ‘Mamoe taukitahetedi kabo ya unuhemwaloi, unai kabo yona mamoe se tatagwaligwali.’ (Sakaliya 13:7)

²⁸ Na yogu tolo'uyo mulina ne unai kabo ya bagunaegomiu ya lau Galili.” ²⁹ Na Petelo ye hededelau Yesu unai ye wane, “Nuwana maudoidi kabo se laugabaego, na yau taba nige.” ³⁰ Yesu ye hededelau unai ye wane, “Ya hededemamohoi! Teina boniyai ta unai kabo ku uhalaegau ma haiyona, na kabo pwaole hakiyana ye dou helabuina.” ³¹ Na Petelo ye hedehedebayao ye wane, “Ena yau maiyam kabo ta boita, taba nige ya uhalaego.” Na yona hekahekatao maudoidi wa yodi hedehede ke-sega.

*Yesu Getesemani unai ye tapwalolo
(Mataiyo 26:36-46; Luka 22:39-46)*

³² Na kabo se lage teha hesau unai hesana ede Getesemani, na Yesu ye hededelau yona hekahekatao udiyedi ye wane, “Teinai kwa babawa, na ya lau ya tapwalolo.” ³³ Petelo, Yamesi yo Yowane maiyanao se lau na kabo ye hetubu ye nuwakamkamna yo nuwana ye dagugu. ³⁴ Na ye wane, “Ya nuwadubukalili. Teinai kwa miyamiya na kwa silasilawa!”

³⁵ Yesu ye tausigilau na ye gulidobi bwatano unai ye talu na ye tapwalolo taba kamkamna mahanana ne tabu ye hekalo. ³⁶ Na ye wane, “Aba,* Tamagu, kowa gonowam ginauli maudoidi ku ginaulidi. Teina kamkamna kaputina ta ku laehesuwala. Iyamo yogu nuwanuwatu ta tabu ku ginauli, na kowa yom nuwanuwatu mo ku ginauli.” ³⁷ Na

* 14:36: Aba kalina Alamaiki unai ede “tamagu”. Iya Yesu kalinana.

kabo Yesu ye uyoma ye lobaidi wa ma kenodi. Na ye hededelau Petelo unai ye wane, “Simona, nige gonowana awa kesega ku silasilawa? ³⁸ Kwa silasilawa na kwa tapwatapwalolo, kabo taba nige kwa yababa ena noho kwa hekalo. Yaluwamiu se yali bena ginauli namwanamwadi se ginaulidi, na taumi se basabasa.”

³⁹ Yesu kabo ye uyo ye tapwalolo na yona kaibwada wa kesekesegana mo. ⁴⁰ Na ye uyoma ye lobaidi meta se kenoko, matawuwuna ede kamnadi se yababakalili. Na nige kabina se kata kabo saha se hedede iya unai. *Na kabo Yesu ye uyo ye tapwalolo'uyo.**

⁴¹ Na hehaiyonana unai Yesu ye uyoma na ye hededelau udiyedi ye wane, “Komi sol ma kenomiu yo kwa kaikaiyawasi? Nabada! Huya wa ye lageko! Tamowai hesau kabo kwa kita Tau Natuna ye mosegabaei yababa tamowaidiyao nimadiyena. ⁴² Kwa tolo na ta lau! Kagu tauwalohai wa ye laolaoma.”

Yudasi Yesu ye moselae Dius babadadiyao yodi tau'iyala udiyedi

(Mataiyo 26:47-56; Luka 22:47-53; Yowane 18:3-12)

⁴³ Yesu ma hedehededena, na Yudasi—iya Saudoudoi-labui wa hesau—bodalakilaki maiyanao se laoma. Siya taukaitalasang yo laugagayo taulauhekata yo tamowai lakilakidi se hetamalidi se lau ma kekelelepadi yo ma kebukebubulidi.

⁴⁴ Bagubaguna tauwalohai wa hekihekinoi ye hededehebasibanonohaidi ye wane, “Tamowai ya simtai ne meta iya. Kwa hai na kwa woyahesuwalanamwanamwaei.”

* 14:40: Na kabo Yesu ye uyo ye tapwalolo'uyo: Hedehede ta ka kulitubei matawuwuna kalinadaena ena wasa ta hasili meta taba tamowai yodi kabikabi maudoidi ta hasilihegehedi.

⁴⁵ Yudasi kabo ye dudulai ye lau Yesu unai na ye wane, “Tanuwaga!”, na ye simtai. ⁴⁶ Na kabo boda wa Yesu se kabihekahini na se hai. ⁴⁷ Na tamowai hesau Yesu maiyana se totolo wa kelepa ye niusi na ye heguli ede taukaitalasam saesaena yona heyayai tauhaina hesau beyana ye bolihai.

⁴⁸ Yesu ye hededelau boda wa udiyedi ye wane, “Yau doha taukaikaigahu, na kelebesigau hesabana kwa laoma meta ma kelekelepamiu yo ma kebukebulimiu? ⁴⁹ Yau maiyamiu mayadai badobado ta miyamiya yo numa tabuna bakubakuna unai ya laulauhekata, na nige menai kwa unuigau. Na saha se kuliyako Buka Tabuna unai, kabo ye laoma ye hemamohoyei.”

⁵⁰ Na Yesu yona hekahekatao maudoidi wa se laugabaei na se wasabugwaligwali. ⁵¹ Hewali hesau temenai, kaleko maisa lakilakina ye likwa na iya Yesu ye hemuhemuli-watani. Iya hinage bena se kabihekahini, ⁵² na kana kaleko wa nimadiwai se kabikabi, na iya ma taugaibuna ye wasabu.

Sunedeli Yesu se helauhetala

(Mataiyo 26:57-68; Luka 22:54-55 yo 63-71; Yowane 18:13-14 yo 19-21)

⁵³ Na kabo Yesu se woyai se laei taukaitalasam saesaena yona numa unai. Menai taukaitalasam tauwoyaidi, tamowai lakilakidi yo laugagayo taulauhekata maudoidi se koigogo. ⁵⁴ Boda wa dageladi unai Petelo ye laoma ede ye mwalaesae taukaitalasam saesaena yona numa wa bakubakuna unai. Menai taukaitalasam saesaena yona taupaisowa tamowaidi maiyanao se tuligogoi, na Petelo kaiwa unai ye kaimwaiga.

⁵⁵ Na kabo taukaitalasam tauwoyaidi yo Sunedeli* maudoidi Yesu kana mata se wasenei bena se unuhemwaloi. Na nige kana mata saha hesau se lobai. ⁵⁶ Tamowai hekadi se hededelupolupo na Yesu se hegilu, na yodi hedehehede wa nige kesega. ⁵⁷ Na kabo hekadi se tolo Yesu kana gilulu se hededelupolupo na se wane, ⁵⁸ “Iya doha teina ye hedede na ka lapui ye wane, ‘Teina numa tabuna tamowai nimadiyena se ginauli ta, kabo ya koigwaligwali, na mayadai haiyona mulidi ne unai kabo hesau ya hetolo'uyoi nige doha tamowai nimadiyena se ginauli.’” ⁵⁹ Na yodi hedehehede wa gonogonowana mo nige kaniyodi. ⁶⁰ Na kabo taukaitalasam saesaena wa ye tolo matadi wa unai na Yesu ye henamaiyei ye wane, “Kowa nige kalinam? Maudoidi ne yodi hedehehede ku lapuidiko na nige gonowana ku hededebui?” ⁶¹ Na Yesu ye mwanomwanou na nige saha hesau ye hedede. Taukaitalasam saesaena kabo ye henamai'uyo ye wane, “Kowa Keliso, Saesae Kalilina natuna wa?” ⁶² Kabo Yesu ye hededebui ye wane, “Yau Kelisona ede. Na Tau Natuna kabo kwa kita Gigigigibwali Kalilina nima tuutuuna unai ye tutuli yo hinage galewa yadadi udiyedi ye laoma.” ⁶³ Taukaitalasam saesaena wa ye bom kabo kana kwama ye pulisi'uyoi na ye wane, “Taba nige kana mata hesau ta wasenei'uyoi! ⁶⁴ Maudoimiu kwa lapuiyako iya Yaubada ye hededeyababai. Na yomi hineli doha saha?” Na maudoidi se talam meta iya yababa

* 14:55: Sunedeli meta Dius yodi boda saesaekalilina. Boda ta kadi tanuwaga meta taukaitalasam saesaena. Teina boda ta luwana ne unai meta boda haiyona: (1) taukaitalasam tauwoyaidi, (2) tamowai lakilakidi, yo (3) laugagayo taulauhekata. Teina boda ta luwana ne unai meta tautolo badodi 71. Siya dubu pilipilidiyao tauhedudulaidi. Doha ta wane, huyana taba hesau ye lauhekata, siya kabo se hekasa meta yona lauhekata ne ye namwa o ye yababa. Yo huya hekadi Loma yodi gabana gigibwali ye mosedi bena laulau yababadi hekadiyo tauginaulidi se helauhetaladi, doha taukaiwahali yo tauhaikabi.

ye ginauli, unai taba ye boita. ⁶⁵ Na kabo hekadi iya se kaikaisoi yo matana se suma kabo nimadi se nokudi na se biteli na se wane, “Hage, ku hededehemasalaha kaiteya ye biteligo?” Na kabo taukaitalasam saesaena yona taupaisowa Yesu se hai na hinage se biteli.

Petelo Yesu ye uhalaei

(Mataiyo 26:69-75; Luka 22:56-62; Yowane 18:15-18 yo 25-27)

⁶⁶ Petelo sola numa bakubakuna wa unai na taukaitalasam saesaena yona heyayai tauhaina waihiuna hesau ye laoma. ⁶⁷ Na Petelo ye kita ye kaikaimwaiga ede ye kitanamwanamwaei na kabo ye hededelau unai ye wane, “Kowa hinage Yesu Nasaleta tamowaina wa maiyam.” ⁶⁸ Na Petelo ye uhala ye wane, “Saha ku hedehedede me nige kalikalili kabina ya kata.” Na kabo ye sigilau gana kawamatana dedekanawai na pwaole hakiyana ye dou. ⁶⁹ Na temenai heyayai tauhaina waihiuna wa ye kita'uyoi ede ye hededelau tautotolo wa udiyedi ye wane, “Teina tamowai ta meta siya kadi kaha hesau.” ⁷⁰ Na iya ye uhala'uyo. Huya kubwakubwa mo kabo tautotolo temenai wa se hededelau unai se wane, “Mamohoi, kowa kadi kaha hesau, matawuwuna kowa Galili tamowaina.”* ⁷¹ Petelo kabo ye bom ye kawagulai'uyoi na ye kaigwala ye wane, “Temeta tamowai me yau nige kabina ya kata.” ⁷² Na kabo pwaole hakiyana ye dou helabuina. Mahanana ne unai Yesu yona hedehedede wa Petelo nuwana ne unai ye sae, doha teina, “Kabo ku uhalaegau ma haiyona, na kabo pwaole hakiyana ye dou helabuina.” Unai nuwana ye kamkamnakalili na ye doumwalomwaloi.

* 14:70: Kulikuli beyabeyadi hisa mo lausoisoi 70 gehegehena ne se kuli doha teina: “kowa Galili tamowaina, yo hinage kalinamiu kesega.”

15

Yesu se hetolo Pilato matana unai

(Mataiyo 27:1-2 yo 11-14; Luka 23:1-5; Yowane 18:28-38)

¹ Malatomtom gagilina unai taukaitalasam tauwoyaidi maiyadi tamowai lakilakidi, laugagayo taulauhekata yo Sunedeli maudoidi nuwatu kesega se kawanamwanamwaei. Na kabo Yesu nimana se paidi na se woyahai se laei se moselaei Pilato* unai. ² Pilato Yesu ye henamaiyei ye wane, “Kowa Dius tamowaidi yodi wasawasa wa?” Yesu ye hededebui ye wane, “Mamohoi, saha ku hedede me iya ede.” ³ Na kabo taukaitalasam tauwoyaidi yodi hedehedede maudoidi udiyedi Yesu se hegilu. ⁴ Unai Pilato Yesu ye henamai'uyoi ye wane, “Kowa nige kalinam? Siya hedehedede maudoidi udiyedi se hegilugo.” ⁵ Yesu nige saha hesau ye hedede, unai Pilato ye nokokalili.

Dius se henuwa bena Yesu ye boita

(Mataiyo 27:15-26; Luka 23:13-25; Yowane 18:39-19:16)

⁶ Bolimai badobado Taukiuli Henuwaisinina huyana unai Pilato yona laulau meta taba Dius tamowaidi numatutugudu tamowaina hesau se kaibwadai kabo ye yailigabaei. ⁷ Tenem huyana ne unai taukai'unu hesau hesana Balabasi numatutugudu unai ye miyamiya. Iya ma kana kahao maiyadi gabemani se haikabi, na tamowai hekadi se koihemwaloidi. ⁸ Bodalakilaki se lagegogo Pilato unai na se kaibwadai bena Taukiuli Henuwaisinina unai na laulau saha ye ginaginauli wa bena ye ginauli. ⁹ Pilato ye henamaiyedi ye wane, “Kwa henuwa bena Dius yodi wasawasa ya yailigabaei kalimiuwai?” ¹⁰ Na ye henamaiyedi, matawuwuna ye nuwatulobaiyako meta taukaitalasam

* 15:1: Pilato meta Loma yodi gabemani se tole iya Yudeya yodi gabana, na iya Loma tamowaina.

tauwoyaidi Yesu se kaikalomagigiliyei na debanawai se moselaei iya unai. ¹¹ Taukaitalasang tauwoyaidi boda se henuwasaedi na se kaibwada Pilato unai bena Balabasi ye yailigabaei. ¹² Na Pilato ye henamaiyedi ye wane, “Saha kabo ya ginauli Dius yodi wasawasa ta unai?” ¹³ Na se yogasae se wane, “Ku hesatauloyawa!” ¹⁴ Pilato kabo ye henamai'uyo ye wane, “Matawuwuna saha? Yababa sahasahana ye ginauli?” Siya kabo se yogalakilaki se wane, “Ku hesatauloyawa!” ¹⁵ Pilato ye henuwa bena boda wa ye henuwanamwadi, unai Balabasi ye yailigabaei. Na kabo ye hedede yona iyala tamowaidi Yesu se pidili wipi* unai na mulinaena kabo ye moselaei na se hesataulo.

Iyala tamowaidi Yesu se talatalawasiyei

(Mataiyo 27:27-31; Yowane 19:2-3)

¹⁶ Na kabo iyala tamowaidi Yesu se woyalaei Pilato yona numa bakubakuna unai,* na kadi kahao se yogagoidima. ¹⁷ Siya kabo kwama pulupululuna kana kao doha wasawasa kana kwama se baheiyama na Yesu se heluwui na kaiwa gwaligwalina unai peyaula* se hei na se henabai. ¹⁸ Na se laulautokiyei se wane, “Dius yodi wasawasa miyamiyahaina, yawedo!” ¹⁹ Kuluna ne didiyali unai se pidili, yo se kaikaisoi, na se tulibono iya talanuwana ne unai na se talatalawasiyei. ²⁰ Se talawasikaiyawasi kabo kwama pulupululuna wa se haigabaei na kana kwama wa se helikwa'uyoidi. Na kabo se woyalaei Yelusalema dagelanawai na se hesataulo.

* 15:15: Wipi unai Yesu se pidili wa meta suisui dahina unai maina se bolidi na siliya yo pawati matamatadiyao se hepatudi maina wa udiyedi na maina gwaudi udiyedi wipi se pai. Na wipina ne unai tamowai se pidili meta ye kamkamnakalili. *

15:16: Pilato yona numa bakubakuna meta tau'iyala yodi kabamiya. * 15:17: Peyaula meta wasawasa o tamowai lakilakidi kadi hati or kuludi kadi pasa.

*Yesu se hesataulo
(Mataiyo 27:32-44; Luka 23:26-43; Yowane 19:17-27)*

²¹ Yelusalema se hetubu bena se laugabaei na tamowai hesau hesana Simona se lobai koya unai ye uyoma. Iya Sailini tamowaina, Alekisenda yo Lupuso tamadi. Iyala tamowaidi wa Simona se lauhelili Yesu yona sataulo ye bahei. ²² Yesu se woyai se laei teha hesau hesana Golagota, kaniyona ede “mwayalu magaina”. ²³ Kabo mulo* yo waina se hebwalikesegaidi na se mosei bena ye numa, na ye laukwatakwata. ²⁴ Na kabo se hesataulo. Tauhesataulona wa Yesu yona kaleko se hinelidi, na se kaiheyaidi kaiteya kabo yona saha ye hai.

²⁵ Malatomtom awa hehaligigi-hasina unai Yesu se hesataulo. ²⁶ Yodi kabahegiluna hedehededena wa se kuli molumolu* hesau unai na se pawatisae kulubawana wa unai. Kulikuli wa doha teina, “Dius yodi wasawasa.” ²⁷⁻²⁸ Taukaiwahali labui se hesataulodi iya maiyanao. Hesau kahatuna unai na hesau seuseulina unai.* ²⁹ Keda unai tamowai se sae yo se dobi na se hagahagasiyei yo se kulukulukwadei na se wane, “Kamokisa! Kowa bena numa tabuna tausokegwaligwalina, na mayadai haiyona unai kabo ku hetolo'uyoi wa! ³⁰ Hage, ku henamwanamwa'uy-oigo na ku pesadobima!” ³¹ Yo hinage taukaitalasam tauwoyaidi yo laugagayo taulauhekata iya se talatalawasiyei se wane, “Tamowai hekadi ye henamwanamwadi, na nige gonowana ye bom ye henamwanamwa'uyoi! ³² Teina

* 15:23: Mulo meta kaiwa hesau masina. Unai yausipanepane se ginauli, yo hinage se hepaisowa kamkamna kabahekaiyawasina mulamulana hesau.

* 15:26: Molumolu meta Saliba kalinadi, huya bagubagunana unai se hepaisowa. Molumolu meta kaiwa o timba tehana. * 15:27-28: Kulikuli beyabeyadi hisa mo lausoi 28 se kuli: Na teina saha se ginauli ta meta peloweta ye kuliyako wa ye wane, “Yodi kabikabina meta doha iya yababa tauginaulina hesau.” (Aisaiya 53:12)

Keliso ta, iya Dios yodi wasawasa, taba sataulo ne unai ye pesadobima, kabo ka kita yo ka kawamamohoyei.” Tamowai labui maiyanao se hesataulodi wa Yesu hinage se haghagasiyei.

Yesu ye boita

(Mataiyo 27:45-56; Luka 23:44-49; Yowane 19:28-30)

³³ Mayamayadailaki unai magai wa maudoina ye masigili ye lau ee meimeilahi awa haiyonana unai. ³⁴ Mahanana ne unai Yesu ye yoga ma kalina lakilakina ye wane, “Eloi, eloi, lama sabatani?”, kaniyona ede, “Yogu Yaubada, yogu Yaubada, idohagi to ku nuwagabaegau ta?” ³⁵ Na tautotolo hekadi dedekana unai, kalinana se lapui ede se wane, “Kwa lapui! Iya Eliya ye yogayoganei.” ³⁶ Tamowai hesau ye heloi ye lau balo ye hedakwa winega unai, na ye paihepatu didiyali unai, na kabo ye helelesae Yesu unai bena ye numa, na ye wane, “Hage ta kita kabo Eliya ye laoma na ye toledobiyei.” ³⁷ Yesu ye yoga ma kalina lakilakina, na kabo yawasina ye pito.

³⁸ Tenem mahanana ne unai meta numa tabuna unai woyo kalekona* ye tapulisilabuiyei kewa unai ye dobi guni. ³⁹ Iyala tamowaidi kadi tanuwaga* Yesu yona sataulo wuwuna ne unai ye totolo, kalinana ye lapui yo ye kita idohagi ye boita, unai ye wane, “Mamohoi, teina tamowai ta iya Yaubada natuna!”

⁴⁰ Waiwaihiwo hekadi kedalahawai se kitakitalau. Luwadi ne unai meta Maliya, Magadala waihiuna, yo Maliya Yamesi gagilina maiyana Yose sinadi, yo Salome.

⁴¹ Huyana Yesu Galili unai meta se hemuliwatani yo se

* 15:38: Teina woyo kalekona ta tamowai ye guduguidi bena tabu se mwalamwalaesae teha tabukalilina unai. * 15:39: Tau'iyala kadi tanuwaga meta Apostolo 10:1 unai ka kuli sentuliyo. Lausoiso ne unai hinage hededehemasalahana ku hasili.

kitahetete. Yo waiwaihiuwo gwaudi Yesu maiyanao se saema Yelusalema wa, siya hinage temenai.

Yosepa Yesu ye tole bwayabwaya unai

(Mataiyo 27:57-61; Luka 23:50-56; Yowane 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Yelusalema unai Alimatiya tamowaina hesau hesana Yosepa. Iya Sunedeli kadi boda saesaena hesau yo Yaubada yona basileiya ye nayanayai. Yesu yona huyaboita mayadaina ne meta Sabati kabinonoha mayadaina.* Mahana ye duitalu na sola kabo Sabati hekasisina ye hetubu na Yosepa ma nuwabayaona ye lau Pilato unai na Yesu tauna ye kaibwadai. ⁴⁴ Yesu yona boita wa wasana Pilato ye lapui meta ye siliyata na nige ye kawamamohoi. Unai iyala tamowaidi kadi tanuwaga wa ye yoganei na ye henamaiyei. ⁴⁵ Pilato hedehedede wa ye lapui meta mamohoi, unai Yesu tauna ye talamgabaei kabo Yosepa ye hai.

⁴⁶ Yosepa kabo kaleko maisana lakilakina ye hemaisa na kabo ye lau Yesu tauna ye taluhidobiyei na kaleko wa unai ye suma, na ye tole bwayabwaya* unai. Na kabo weku lakilakina ye builae bwayabwaya duhana wa ye buigudui. ⁴⁷ Maliya Magadala waihiuna maiyana Maliya Yose sinana se kita haedi Yosepa Yesu tauna ye tole.

16

Yaubada Yesu ye hetolo'uyoi

(Mataiyo 28:1-8; Luka 24:1-12; Yowane 20:1-10)

¹ Sabati mayadaina gehena unai Maliya Magadala waihiuna, Maliya Yamesi sinana, yo Salome se lau yausi

* 15:42-43: Dius yodi Sabati meta Palaide meimeilahina awa haligigi-kesega unai ye hetubu, ye lau ee Satade awa haligigi-kesega meimeilahina unai.

* 15:46: Isalaela unai yodi bwayabwaya meta weku duhadi se tadidi.

panepanedi se hemaisadi bena kabo Yesu se heyausi.
² Mayadai bagubagunana malatomtomna mahana ye dalasae kabo se dahalai se lau Yesu bwayabwayana unai.
³ Na se bom se henahenamai'uyoidi se wane, “Bwayabwaya kawamatana unai weku wa kabo kaiteya ye buihai?”
⁴ Na se kitalau bwayabwaya guduna weku lakilakina wa se kita meta kawamata wa dedekanawai. ⁵ Na kabo se lusae bwayabwaya kalona wa unai na hewali hesau se kita meta se matausi. Kana kwama posiposina na ye tutuli tehakahakatu unai. ⁶ Na ye hededelau udiyedi ye wane, “Tabu kwa matausi! Yesu Nasaleta tamowaina se hesatauloyako wa kwa wasewasenei. Yaubada ye hetolo'uyoiyako, unai iya nige inai. Sola kabatolena wa kwa kita, iya nige inai. ⁷ Na kwa lau yona hekahekatao yo Petelo yodi kwa hedehedede kwa wane, ‘Yesu kabo ye baguna ye lau Galili. Temenai kabo kwa kita doha ye hededenonohaiyako.’”
⁸ Waiwaihiuwo wa se matausikalili yo se tabutabubu, unai bwayabwaya wa se pesagabae na se wasabu se lau. Na nige tamowai hesau yona se hedehedede, matawuwuna ede se matausikalili.*

*Yesu ye taumasalaha Maliya Magadala waihiuna unai
 (Yowane 20:11-18)*

⁹ Mayadai bagubagunana malatomtom gagilina unai Yesu ye tolo'uyo na ye taumasalahabaguna Maliya Magadala waihiuna unai. Nabada wa unai yaluwa yabayababadi haligigi-labui Yesu ye hededehepesadi waihiuna ne unai.

¹⁰ Maliya kabo ye lau Yesu yona hekahekatao wa yodi ye hedehedede. Siya meta sola ma nuwadubudi yo ma doudoudi. ¹¹ Na wasa wa se lapui meta Yesu ye tolo'uyoko yo Maliya Yesu ye kitayako, na iyamo nige se kawamamo-hoiyei.

* 16:8: Kulikuli beyabeyadi hekadi lausoiso 8 unai se kaiyawasi.

*Yesu ye taumasalaha tauhemuliwatanina labui udiyedi
(Luka 24:13-35)*

¹² Na kabo Yesu kana kao udoi unai ye taumasalaha tauhemuliwatanina labui udiyedi huyana se laulau magai hesau unai. ¹³ Siya kabo se uyo Yelusalema unai kadi kahao yodi se hedehedede, na hinage nige se kawamamohoyedi.

*Yesu ye taumasalaha yona hekahekatao wa udiyedi na kabo
yodi paisowa ye mosedi*

(Mataiyu 28:16-20; Luka 24:36-49; Yowane 20:19-29)

¹⁴ Na huyana Saudoudoi-kesega wa ma kaikaidi kabo Yesu ye taumasalaha udiyedi. Na ye dilaidi, matawuwuna se nuwakwailolo yo nige se kawamamohoi taukitana wa udiyedi. ¹⁵ Na ye hededelau udiyedi ye wane, “Kwa lau magai maudoidi kaiyaulina ta unai na Yaubada yona wasa namwanamwana kwa lauguguyaei tamowai maudoidi kalidiwai. ¹⁶ Kaiteya ye kawamamohoiyeigau yo se hebatisoi, Yaubada kabo ye hemaui. Na kaiteya nige ye kawamamohoiyeigau, Yaubada kabo ye hekamkamna. ¹⁷ Taukawamamohoiyeigau ne kabo teina laulau ta se ginaulidi Yaubada yona gigibwali unai: Yau hesaguwai kabo yaluwa yabayababadi se hededehepesadi tamowai udiyedi. Yo kalina hekadi nige kabidi se kata kabo udiyedi se hedehedede. ¹⁸ Siya kabo mwata kaikaikalasidi nimadi udiyedi se haidi, yo ena kaikailewa se numa, taba nige se boita. Yo ena nimadi se tolesaedi taukasikasiyebwa udiyedi, kabo se namwanamwa.”

*Yaubada Yesu ye hai ye sae galewa
(Luka 24:50-53)*

¹⁹ Guiyau Yesu yona hedehedede gehena unai meta kabo Yaubada iya ye hai ye saei galewa. Temenai Yaubada nimatutuna unai ye tuli.

²⁰ Yesu yona hekahekatao kabo se lau magari maudoidi se tauhetakikilidi na se lauguguya tamowai maudoidi kalidiwai. Na Guiyau maiyadi, yo yodi lauguguya ye hemamohoyedi laulau gigigigibwalidi udiyedi.

Yaubada wasana: Buka Hauhauna tupwana
The Message about God: Half of the New Testament in the Saliba
language of Papua New Guinea
Hap Nupela Testamen long tokples Saliba long Niugini

copyright © 2007, 2013, 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Saliba

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-03-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Jul 2019 from source files dated 12 Jul 2019

a38b418f-b400-5c73-b231-ea8af9b0924a